

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Αθήνα, 3 Απριλίου 2015

Ετήσια έκθεση 2014: «Ο πολίτης να τεθεί στο επίκεντρο της μεταρρύθμισης του κράτους»

«Πρέπει η σχέση του πολίτη με το κράτος να τεθεί στο επίκεντρο κάθε θεσμικής πρωτοβουλίας. Είναι μια απαίτηση χρηστής διακυβέρνησης και δημοκρατίας», επισημαίνει η Συνήγορος του Πολίτη Καλλιόπη Σπανού στην έκθεσή της για το 2014, την οποία υπέβαλε στη Βουλή των Ελλήνων.

«Στην προτεραιότητα αναβάθμισης της διοικητικής λειτουργίας φαίνεται να συμπίπτουν οι πάντες. Το ζήτημα που αναδεικνύεται είναι οι συνθήκες υπό τις οποίες επιχειρούνται οι διοικητικές μεταρρυθμίσεις», σχολιάζει η Συνήγορος στην ίδια έκθεση.

Ο απολογισμός της δράσης του Συνηγόρου του Πολίτη για το 2014 δείχνει την μεγάλη ανταπόκριση του θεσμού στις ανάγκες της κοινωνίας. Η Αρχή έλαβε φέτος από τους πολίτες 16.339 αναφορές, τις περισσότερες σε σύγκριση με όλα τα προηγούμενα χρόνια λειτουργίας της, ενώ συνολικά από το 2011 ο αριθμός των αναφορών έχει αυξηθεί κατά 50%. Επιπλέον τα ποσοστά επιτυχούς διαμεσολάβησης για την επίλυση των διαφορών ξεπερνούν το 80%. Τα παραπάνω στοιχεία προφανώς επιβεβαιώνουν την εμπιστοσύνη των πολιτών στο θεσμό, και υπογραμμίζουν την αναγκαιότητα της παρέμβασής του. Όπως όμως χαρακτηριστικά σχολιάζει η Συνήγορος του Πολίτη στην έκθεση, «δεν μπορεί κανείς να επιχαίρει όταν αντικατοπτρίζεται μια τόσο προβληματική κατάσταση, η οποία μάλιστα φαίνεται να επιτείνεται».

Την χρονιά που πέρασε η Αρχή είχε μια διαρκή παρουσία στο κοινωνικό γίγνεσθαι, με πληθώρα παρεμβάσεων που αποσκοπούσαν στην ανεύρεση πρακτικών λύσεων για την στήριξη των πολιτών στην επαφή τους με την ευρύτερη δημόσια διοίκηση, αλλά και τον σεβασμό των δικαιωμάτων τους, την καταπολέμηση των διακρίσεων εις βάρος τους, την προστασία του περιβάλλοντος. «Η οικονομική ύφεση και η παρατεταμένη λιτότητα καταλήγουν να θίγουν τον πυρήνα της σχέσης κράτους – πολιτών. Τη στιγμή που οι πολίτες έχουν περισσότερο από ποτέ ανάγκη τις δημόσιες υπηρεσίες, το κοινωνικό κράτος συρρικνώνεται ενώ κρατικές λειτουργίες εξασθενούν λόγω της υποβάθμισης της διοίκησης. Είναι προφανές ότι, παρά τις θεσμικές μεταβολές και πρωτοβουλίες, καθυστερεί η συνολική μεταρρύθμιση η οποία θα φέρει τη διοίκηση στο ύψος των σύγχρονων προσδοκιών, και θα την οδηγήσει στην απόδοση που απαιτούν οι καιροί και οι πολίτες» επισημαίνει η Συνήγορος του Πολίτη.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνεχής αύξηση αναφορών

Οι 16.339 αναφορές πολιτών που κατατέθηκαν στον Συνήγορο την προηγούμενη χρονιά, ξεπέρασαν σημαντικά τον ήδη πολύ υψηλό αριθμό του 2013 (14.738 αναφορές) φτάνοντας σε νέο ρεκόρ σε σχέση με τα προηγούμενα έτη λειτουργίας του θεσμού.

Η αύξηση αυτή, **11% συγκριτικά με την περσινή χρονιά και περισσότερο από 50% σε σχέση με το 2011**, υπογραμμίζει για μία ακόμη φορά την εμπιστοσύνη των πολιτών στον Συνήγορο. Δηλώνει επιπλέον την ένταση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν, κυρίως στη σχέση τους με τον κρατικό μηχανισμό.

Πού εντοπίζονται τα προβλήματα των πολιτών

Με βάση τις αναφορές των πολιτών, οι προβληματικοί τομείς που όχι μόνο φαίνεται να παγιώνονται αλλά συνεχίζουν να επιδεινώνονται, είναι **τα ασφαλιστικά θέματα και η φορολογία**. Τα παράπονα για τα δύο συγκεκριμένα πεδία σχεδόν διπλασιάστηκαν από το 2011.

Αναλυτικά, οι φορείς στους οποίους επικεντρώνονται οι αναφορές των πολιτών είναι οι εξής (γράφημα Δ):

- Μεγάλο ποσοστό (35%) των προβλημάτων κακοδιοίκησης εξακολουθεί να εντοπίζεται, και μάλιστα με αυξανόμενο ρυθμό, στα ασφαλιστικά ταμεία και σε ΝΠΔΔ που εποπτεύει το Υπουργείο Εργασίας.
- Ακολουθεί το Υπουργείο Οικονομικών με 19,4%, παρουσιάζοντας αυξητική τάση σε σχέση με το 2013.
- Το 14,64% των προβλημάτων αφορούσε την αυτοδιοίκηση, δηλαδή τους δήμους και τις περιφέρειες.
- Άλλοι φορείς με προβλήματα κακοδιοίκησης είναι το Υπουργείο Εσωτερικών με 5,15%, το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης με 3,44%, το Υπουργείο Παιδείας με 3,35% και λοιπές υπηρεσίες (υπουργεία, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ κ.λπ.) με 7% περίπου.

Το θετικό ωστόσο στοιχείο είναι ότι **η πλειονότητα των αναφορών αυτών (80,44%) επιλύθηκαν με τη διαμεσολάβηση του Συνηγόρου** (γράφημα Γ).

Ο Συνήγορος όλο και πιο κοντά στον πολίτη

- 16.339 νέες αναφορές υποβλήθηκαν στον Συνήγορο το 2014
- 6.581 νέες αναφορές κατατέθηκαν μέσω διαδικτύου, έπειτα από 2 χρόνια επιτυχούς λειτουργίας του συστήματος υποβολής web αναφοράς
- Περίπου 10.000 άτομα δήλωσαν ότι τους αρέσει (Like) η σελίδα της Αρχής στο Facebook
- 3.160 άτομα ακολουθούν (followers) το προφίλ της Αρχής στο Twitter
- 6 επισκέψεις στην περιφέρεια (Πάτρα, Βόλος, Ιωάννινα, Φλώρινα, Κοζάνη, Θεσσαλονίκη) πραγματοποίησαν διευρυμένα κλιμάκια της Αρχής που συνδυάστηκαν με «αυτοψίες» στην πλειονότητα των περιφερειακών ενοτήτων

Τέλος ο Συνήγορος του Πολίτη βρίσκεται πια σε νέα στέγη στην καρδιά της Αθήνας (Χαλκοκονδύλη 17, κοντά στην πλατεία Ομονοίας). Το καινούριο κτίριο βρίσκεται σε

σημείο όπου συγκλίνουν όλα τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς και η ευκολία της πρόσβασης φέρνει τις υπηρεσίες της Αρχής ακόμη πιο κοντά στον πολίτη.

Πέραν των αναφορών ο Συνήγορος το 2014 πραγματοποίησε **περισσότερες από 50 δημόσιες παρεμβάσεις** σε μια σειρά θεμάτων που άπτονται της αρμοδιότητάς του και αφορούν έναν ευρύτερο κύκλο προσώπων και την προστασία των δικαιωμάτων τους. Επιπλέον συνέταξε **3 ειδικές εκθέσεις**.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Εντός του 2014, ο Συνήγορος συνέταξε τρεις ειδικές εκθέσεις για θέματα μείζονος σημασίας.

1. Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης

Ο Συνήγορος εστιάζει σε κρίσιμα ζητήματα που ανακύπτουν κατά τη συναλλαγή των πολιτών –καταναλωτών με τις Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ) και τις Υπηρεσίες Ύδρευσης των δήμων, διατυπώνοντας προτάσεις βελτίωσης του οικείου κανονιστικού πλαισίου και απλούστευσης των ακολουθούμενων διοικητικών πρακτικών. Μολονότι αναγνωρίζει τις κατά τόπο ιδιαιτερότητες του υδατικού δυναμικού και των συνθηκών παροχής ύδρευσης, ο Συνήγορος εντοπίζει την απουσία πλαισίου που να οριοθετεί τους κανόνες ύδρευσης, επιτρέποντας παράλληλα μεγάλο βαθμό ευελιξίας στις υπηρεσίες, αλλά και την πλημμελή εποπτεία τους και έλλειψη συντονισμού. Μεταξύ άλλων, προτείνει θέσπιση Πρότυπου Κανονισμού Ύδρευσης, κατάργηση της υποχρεωτικής ή ελάχιστης κατανάλωσης που επιβάλλεται στους λογαριασμούς ύδρευσης, άμεση ενημέρωση των καταναλωτών σε περιπτώσεις αναιτιολόγητης αύξησης της κατανάλωσης, διαφοροποίηση της τιμολογιακής πολιτικής ανάλογα με την ποιότητα του παρεχόμενου ύδατος, τακτικό έλεγχο και επιβεβαίωση των στοιχείων των καταναλωτών, εξορθολογισμό των κλιμάκων κατανάλωσης βάσει των οποίων πραγματοποιούνται οι χρεώσεις.

2. Δημοτικές πρόσδοδοι

Διαπιστώνοντας προβλήματα κατά την άσκηση των οικονομικής φύσεως αρμοδιοτήτων των ΟΤΑ α΄ βαθμού και πλημμέλειες στην εποπτεία των κανονιστικών τους πράξεων, ο Συνήγορος διατυπώνει προτάσεις, με στόχο την απλοποίηση του νομοθετικού πλαισίου, την ενδυνάμωση του ελέγχου νομιμότητας από τους εποπτικούς μηχανισμούς και την εξασφάλιση χρηστής και διαφανούς δημοσιονομικής διαχείρισης. Μεταξύ άλλων, προτείνει ενεργοποίηση ελεγκτικών μηχανισμών επί της νομιμότητας των πράξεων της τοπικής αυτοδιοίκησης αλλά και των διατάξεων περί πειθαρχικής ευθύνης σε περιπτώσεις μη συνεργασίας, θέσπιση εγγυήσεων νόμιμης επιβολής ανταποδοτικών τελών, επανεξέταση, αποσαφήνιση και απλούστευση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει την επιβολή τελών (ΤΑΠ, καθαριότητας/φωτισμού, κοιμητηρίων) και τη βεβαίωση/είσπραξη των απαιτήσεων των δήμων, ενεργοποίηση των διατάξεων περί εξώδικου συμβιβασμού και δημοσιοποίηση, μέσω του προγράμματος «Διαύγεια», των πινάκων εξόφλησης των δικαιούχων χρηματικών ποσών προς διασφάλιση της διαφάνειας στην ακολουθούμενη διαδικασία πληρωμών.

3. Φορολόγηση κατοίκων εξωτερικού

Οι ευρείες και συνεχείς μεταβολές του φορολογικού συστήματος κατά τα τελευταία έτη, επηρέασαν και τη συγκεκριμένη κατηγορία φορολογούμενων. Ο Συνήγορος διαπίστωσε την

παράλειψη πρόβλεψης διαδικασίας αξιόπιστης πληροφόρησης των ενδιαφερομένων και ιδίως την ανελαστικότητα του φορολογικού νομοθέτη να διορθώσει τα προβλήματα που ανέκυψαν κατά την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων. Προς αντιμετώπιση των ανωτέρω προβλημάτων, υπέβαλε νομοθετικές και οργανωτικές προτάσεις που αποσκοπούν στην πλήρη και έγκαιρη ενημέρωση των φορολογούμενων κατοίκων εξωτερικού για τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους και ιδίως για τη δυνατότητα επικαιροποίησης και αναδρομικής αλλαγής της φορολογικής κατοικίας. Στις περιπτώσεις έγγαμων φορολογούμενων, πρότεινε, μεταξύ άλλων, να καταστεί κάθε σύζυγος νομικά υπεύθυνος για την υποβολή και το περιεχόμενο της φορολογικής του δήλωσης, να μπορούν οι σύζυγοι να δηλώνουν την κατοικία τους φέροντας το σχετικό βάρος απόδειξης και να φορολογούνται με βάση τις αντίστοιχες διατάξεις, καθώς και να καταστεί μαχητό το τεκμήριο της κοινής κατοικίας συζύγων ώστε εκείνοι να μπορούν να αποδείξουν τυχόν χωριστή τους κατοικία.

Στην ετήσια έκθεση ενσωματώνονται ακόμη, ως ιδιαίτερες ενότητες, τέσσερις ειδικές εκθέσεις του έτους 2014 για τις αντίστοιχες **ειδικές αρμοδιότητες** που έχουν ανατεθεί με νόμο στον Συνήγορο του Πολίτη στο πλαίσιο της ενσωμάτωσης και εφαρμογής ευρωπαϊκών και διεθνών δεσμεύσεων της χώρας. Πρόκειται για:

- την **καταπολέμηση των διακρίσεων** (νόμος 3304/2005),
- την **ισότητα φύλων στις εργασιακές σχέσεις** (νόμος 3896/2010),
- τις **επιστροφές αλλοδαπών** (νόμος 3907/2011) και
- την **πρόληψη των βασανιστηρίων** (νόμος 4228/2014).

Τέλος, στην ετήσια έκθεση καταγράφονται ως ξεχωριστή ενότητα (σελίδες 166-185), κατ' εφαρμογή ρητής νομοθετικής πρόβλεψης, οι **νομοθετικές και οργανωτικές προτάσεις** τις οποίες διατύπωσε ο Συνήγορος κατά το έτος 2014, καθώς και επιλογή από τα διαθέσιμα στοιχεία για την αποδοχή παλαιότερων νομοθετικών και οργανωτικών προτάσεων.

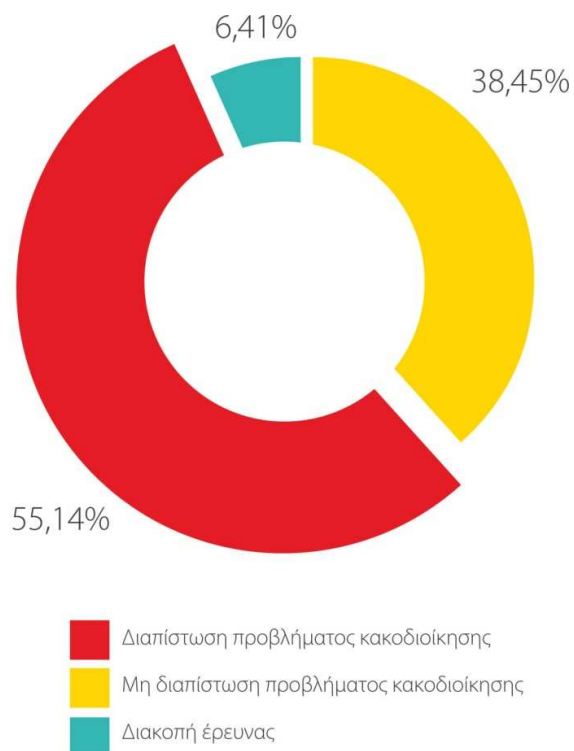
Το πλήρες κείμενο της ετήσιας έκθεσης βρίσκεται στην ιστοσελίδα www.synigoros.gr.

Για περισσότερες πληροφορίες απευθυνθείτε στο Τμήμα Επικοινωνίας:
Πέτρος Ι. Παραγυιός τηλ. 2131306625,
Δημητρία Παπαγεωργοπούλου τηλ. 2131306604.

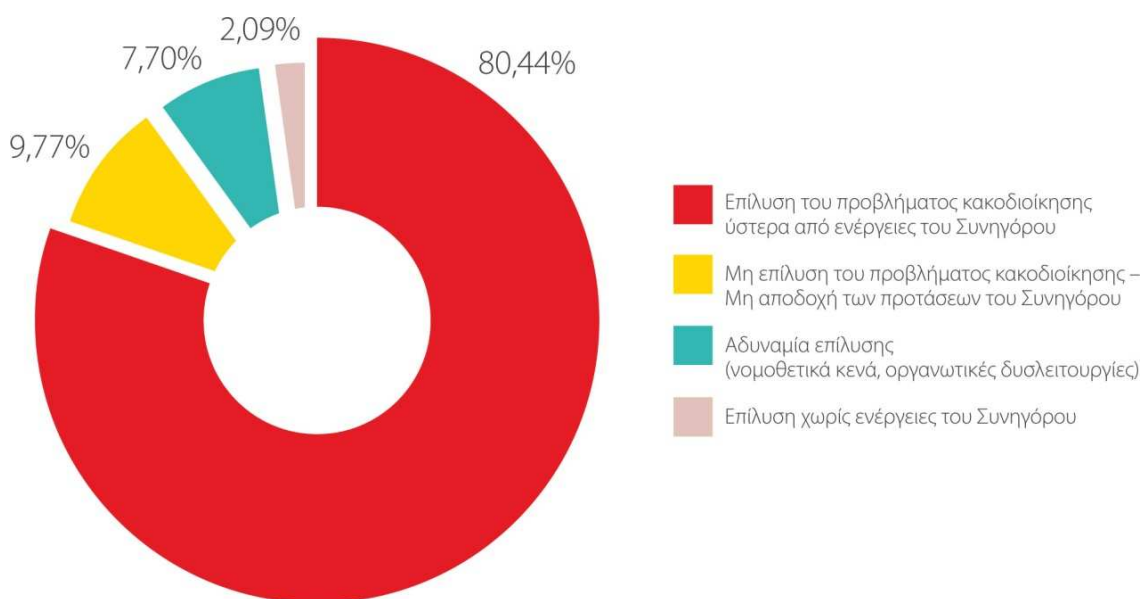
Γράφημα Α΄: Νέες αναφορές 1998-2014

ΕΤΟΣ ΝΕΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	
1998	1.430
1999	7.284
2000	10.107
2001	11.282
2002	11.762
2003	10.850
2004	10.571
2005	10.087
2006	9.162
2007	10.611
2008	10.954
2009	13.433
2010	13.179
2011	10.706
2012	11.702
2013	14.738
2014	16.339
ΣΥΝΟΛΟ	184.197

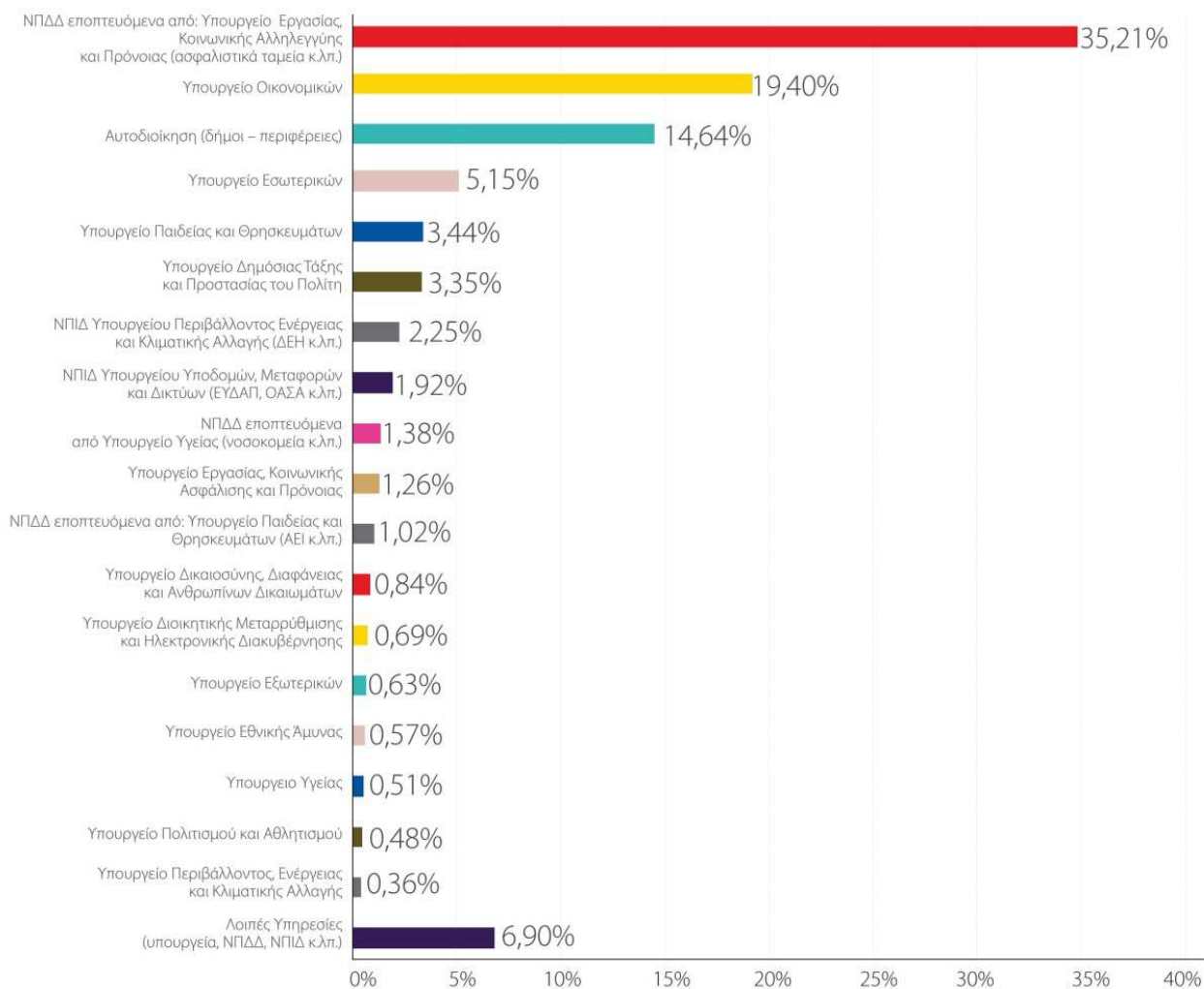
Γράφημα Β΄: Κατανομή των εντός αρμοδιότητας αναφορών που διεκπεραιώθηκαν το 2014

Γράφημα Γ': Έκβαση των βάσιμων αναφορών

Γράφημα Δ': Κατανομή των βάσιμων υποθέσεων ανά φορέα

Θεματικές ενότητες: πεδία παρέμβασης και ενδεικτικές περιπτώσεις

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

[σελίδες 38-44]

Το δικαίωμα στην ιδιοκτησία απειλείται από αλληπάλληλες και δυσανάλογες επιβαρύνσεις, πραγματικές και οικονομικές, σε συνδυασμό με την αποσπασματική και πρόχειρη νομοθετική παραγωγή.

Πολεοδομικός σχεδιασμός

Ο πολεοδομικός σχεδιασμός οφείλει να πραγματοποιείται με τρόπο οργανωμένο, αποτελεσματικό και με συνολική εικόνα των τεχνικών και οικονομικών απαιτήσεων αλλά και της ορθής διοικητικής διαδικασίας που προϋποθέτει η υλοποίησή του. Στην περιοχή «Λαιμός – Λουζιτάνια – Παραλία» του Δήμου Ασπροπύργου, παρά τη δικαστική ακύρωση του σχεδίου πόλεως συνεχίστηκε η υλοποίηση της πράξης εφαρμογής του με συνέπεια τη δημιουργία σειράς παρανομιών. Ο Συνήγορος ανέδειξε το πρόβλημα της διοικητικής δυσλειτουργίας, για την επίλυση του οποίου κινητοποιήθηκε η Περιφέρεια Αττικής καταγράφοντας το σύνολο των ενεργειών στις οποίες πρέπει να προβούν οι συναρμόδιες υπηρεσίες.

Άρσεις απαλλοτρίωσης

Οι αναφορές για πολυετή δέσμευση των υπό απαλλοτρίωση ακινήτων επιβεβαιώνουν την ανάγκη εκπόνησης δεσμευτικού προγραμματισμού. Παρατηρείται σύγχυση των υπηρεσιών ως προς την αρμοδιότητα έκδοσης βεβαιωτικής πράξης για την αυτοδίκαιη άρση της απαλλοτρίωσης, την τροποποίηση του σχεδίου πόλεως προκειμένου να αρθεί κάθε ρυμοτομικό βάρος της ιδιοκτησίας μετά την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας 18 μηνών από τον καθορισμό προσωρινής τιμής μονάδας ή την αναγκαία διαδικασία τροποποίησης του σχεδίου και υπολογισμού των προθεσμιών. Πολλές σχετικές παρεμβάσεις του Συνηγόρου οδηγούν σε θετικό αποτέλεσμα. Έτσι, ο Δήμος Αγρινίου πείσθηκε ότι η νόμιμη προθεσμία των 4 μηνών για την έκδοση της βεβαιωτικής πράξης δεν είναι ανατρεπτική και απέστειλε στην οικεία περιφέρεια τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Ο Δήμος Χαλκίδας αποδέχθηκε τη σύσταση ότι, σε περίπτωση αιτήματος τροποποίησης του σχεδίου, δεν μπορεί να αρνείται τη διεκπεραίωση του φακέλου ελλείψει τεχνικής έκθεσης μηχανικού καθώς αυτή προβλέπεται μόνο δυνητικά. Ο Δήμος Χανίων, σε περίπτωση ιδιοκτησίας η οποία τελούσε σε καθεστώς αναγκαστικής απαλλοτρίωσης λόγω ρυμοτομίας από το έτος 1946, ζήτησε και έλαβε από την Περιφέρεια Κρήτης οδηγίες για το σύνολο της διαδικασίας που οφείλει να τηρηθεί προς τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου.

Χρηματοδότηση ανασκαφών και αρχαιολογικές δεσμεύσεις

Έπειτα από αίτημα οικοδόμησης σε ακίνητο εντός σχεδίου πόλεως στη Χίο το 2007 διαπιστώθηκε η ύπαρξη αρχαιολογικών ευρημάτων. Για την αποφυγή καθυστερήσεων ο ιδιοκτήτης ανέλαβε τη χρηματοδότηση σωστικής ανασκαφής, της οποίας όμως το βάθος έθεσε σε κίνδυνο τις όμορες οικοδομές. Ωστόσο, παρότι τα έργα ανασκαφής είχαν εκτελεστεί από την οικεία Εφορεία Αρχαιοτήτων, η ίδια επέριψε στον ιδιοκτήτη την υποχρέωση ανάληψης της νέας αναγκαίας δαπάνης. Αφού τελικά ολοκληρώθηκε η αποκατάσταση, ο Συνήγορος ζήτησε ενημέρωση για το στάδιο εξέλιξης της υπόθεσης και λήψη απόφασης για την οριστική τύχη της ιδιοκτησίας. Η διαμεσολάβηση βρίσκεται σε εξέλιξη, καθώς αναμένεται να επαναξιολογηθεί η αναγκαιότητα της απαλλοτρίωσης.

Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (ΕΕΤΗΔΕ)

Σε πολλούς φορολογούμενους βεβαιώθηκε το σύνολο του ποσού ΕΕΤΗΔΕ που αντιστοιχούσε σε συγκεκριμένο ακίνητο, ενώ οι ίδιοι ήταν μόνο συνιδιοκτήτες αυτού κατά ορισμένο ποσοστό. Ο Συνήγορος τους συμβούλευσε να αναζητήσουν τα στοιχεία των συνιδιοκτητών και να τα προσκομίσουν στην αρμόδια ΔΟΥ, οπότε, κατ' εφαρμογή σχετικής απόφασης, επιτεύχθηκε ο επιμερισμός της οφειλής. Επίσης, με παρέμβαση του Συνηγόρου επιτεύχθηκε η διαγραφή του ΕΕΤΗΔΕ που είχε εσφαλμένα βεβαιωθεί σε πρόσωπα που δεν ήταν ιδιοκτήτες αλλά μόνο μισθωτές του βαρυνόμενου ακινήτου, ή που δεν είχαν καν σχέση με αυτό.

Φοροαπαλλαγές δεσμευμένων ακινήτων

ΔΟΥ της Θεσσαλονίκης δεν έκανε δεκτή τη βεβαίωση αρχαιολογικής δέσμευσης ακινήτου, με αποτέλεσμα την αδυναμία υπαγωγής του στην απαλλαγή από τον ΦΑΠ κατά τον χρόνο της δέσμευσης. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι η εκτέλεση ανασκαφής συνεπάγεται την προσωρινή στέρηση της χρήσης της ιδιοκτησίας κατά τον προορισμό της, που στην εν λόγω περίπτωση είναι η δόμηση αφού πρόκειται για αστικό ακίνητο, ενώ οι εφορείες αρχαιοτήτων οφείλουν να εκδίδουν τυποποιημένες βεβαιώσεις με διατύπωση σαφή και αποδεκτή από τις ΔΟΥ. Τελικά οι προτάσεις του Συνηγόρου έγιναν δεκτές και η υπηρεσία προέβη στην υλοποίηση της απαλλαγής.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

[σελίδες 45-52]

Στο επίκεντρο παραμένουν οι δυσανάλογες, σε σχέση με τη φοροδοτική ικανότητα των φορολογούμενων, άμεσες και έμμεσες φορολογικές επιβαρύνσεις αλλά και η αδυναμία της φορολογικής διοίκησης να συνεκτιμήσει στις αποφάσεις της τις πραγματικές κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες της καθημερινότητας των διοικουμένων.

Τέλος επιτηδεύματος σε χωριά με πληθυσμό έως 500 κατοίκους

Πρόβλημα ανέκυψε κατά την εφαρμογή διάταξης, σύμφωνα με την οποία απαλλάσσονται από το τέλος επιτηδεύματος οι εμπορικές επιχειρήσεις και οι ελεύθεροι επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται σε χωριά με πληθυσμό έως 500 κατοίκους, καθώς, με υπουργικές αποφάσεις προβλέφθηκε ότι λαμβάνονται υπόψη τα στοιχεία της απογραφής του 2001. Ο Συνήγορος επισήμανε στο Υπουργείο Οικονομικών ότι εφόσον επελέγη η επιβολή του τέλους στη βάση τεκμηρίου στηριζόμενου σε αντικειμενικά κριτήρια, αυτά πρέπει να είναι κατά το δυνατόν επικαιροποιημένα και ακριβή και πρότεινε, για τον προσδιορισμό του πληθυσμού κάθε τόπου, να λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα της απογραφής του 2011. Η πρόταση έγινε δεκτή μόνο για την επιβολή του τέλους από 1.1.2014 και εντεύθεν.

Παραλείψεις στις διαδικασίες διαγραφής και μεταβίβασης ΙΧ

Ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι, για ΙΧ που πουλήθηκαν χωρίς να ολοκληρωθεί η νόμιμη διαδικασία μεταβίβασης της κυριότητας ή καταστράφηκαν χωρίς να γίνει διαγραφή τους από τα μητρώα της οικείας διεύθυνσης μεταφορών, το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο δεν προβλέπει διαδικασία απαλλαγής των ιδιοκτητών τους από το φορολογικό βάρος, την αστική ευθύνη και τις λοιπές υποχρεώσεις για οχήματα που πλέον δεν κατέχουν. Ο Συνήγορος πρότεινε, για τη μεν πρώτη περίπτωση οι οικονομικές υπηρεσίες να αποδέχονται δήλωση αναγκαστικής ακινησίας, να καταχωρίζονται τα οχήματα σε ειδικό μητρώο του Υπουργείου Υποδομών και να προβλεφθούν αυστηρότερες κυρώσεις στους υπαίτιους για μη ολοκλήρωση της διαδικασίας μεταβίβασης της

κυριότητας, για δε τη δεύτερη περίπτωση να συσταθεί ειδική επιτροπή που θα εγκρίνει την οριστική διαγραφή των οχημάτων, ώστε να απαλλάσσονται οι ιδιοκτήτες από το βάρος αυτών.

Προσδιορισμός παλαιότητας ΙΧ κατά τη φορολόγησή τους

Στον Συνήγορο τέθηκε το ζήτημα επιβάρυνσης με φόρο πολυτελούς διαβίωσης πολιτών, οι οποίοι είχαν εισαγάγει μεταχειρισμένα οχήματα από χώρες της ΕΕ ή τα είχαν αγοράσει από τον ΟΔΔΥ, των οποίων ο χρόνος κυκλοφορίας υπερέβαινε τη δεκαετία, επειδή η παλαιότητά τους υπολογιζόταν με βάση το έτος της πρώτης κυκλοφορίας στην Ελλάδα ή το έτος μεταβίβασής τους απ' τον ΟΔΔΥ. Ο Συνήγορος πρότεινε την τροποποίηση του νομοθετικού πλαισίου, ώστε οχήματα που ταξινομήθηκαν σε χώρες της ΕΕ ή αγοράστηκαν μεταχειρισμένα από τον ΟΔΔΥ να φορολογούνται ανάλογα με το πραγματικό έτος της πρώτης κυκλοφορίας τους. Μεγάλο μέρος των προτάσεων του Συνηγόρου έγινε αποδεκτό με πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις.

Καταβολή αποζημίωσης από την ΕΥΑΘ

Επικαλούμενη διάταξη του Κανονισμού Υδροληψίας, περί αποκλεισμού ευθύνης για βλάβες στο δίκτυο ύδρευσης από αύξηση της πίεσης ή διάρρηξη των αγωγών, από οποιαδήποτε αιτία κι αν έχει προκληθεί, η Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης, αρνήθηκε να καταβάλει αποζημίωση για βλάβη που προκλήθηκε σε ακίνητο με υπαιτιότητά της. Ο Συνήγορος θεώρησε τον σχετικό όρο του κανονισμού καταχρηστικό και άκυρο και ζήτησε την καταβολή αποζημίωσης αλλά και την συμπλήρωση του Χάρτη Υποχρεώσεων προς τον Καταναλωτή, κατά το μέρος που αφορά τις περιπτώσεις και τη διαδικασία καταβολής αποζημίωσης. Οι προτάσεις έγιναν δεκτές.

Εξόφληση οφειλών από το Λιμενικό Σώμα και την ΕΡΤ Α.Ε.

Ο Συνήγορος εξέτασε μεγάλο αριθμό αναφορών, με αντικείμενο την καθυστέρηση καταβολής από δημόσιους φορείς οφειλόμενων ποσών από συμβάσεις έργου ή εργασίας. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση διερμηνέα σε πρόγραμμα του Υπουργείου Ναυτιλίας, του οποίου η πληρωμή δεν ήταν δυνατή, επειδή δεν είχε εγγραφεί στον ΟΑΕΕ και δεν είχε προβεί σε έναρξη επαγγέλματος. Ο Συνήγορος συνέβαλε στην ολοκλήρωση της διαδικασίας πληρωμής, μεταφέροντας τεχνογνωσία μεταξύ του Υπουργείου Παιδείας, που είχε στο παρελθόν αντιμετωπίσει ανάλογες περιπτώσεις, και του Λιμενικού Σώματος.

Ανάλογο αποτέλεσμα είχε η παρέμβαση του Συνηγόρου προς τον Ειδικό Διαχειριστή Στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού της ΕΡΤ Α.Ε., με αποτέλεσμα την καταβολή οφειλόμενων ποσών για πνευματικά δικαιώματα έργων ανεξάρτητων σεναριογράφων και σκηνοθετών, που είχαν μεταδοθεί από τις συχνότητες της ΕΡΤ.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

[σελίδες 53-65]

Στο πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης, υγείας και πρόνοιας, διαπιστώνεται σημαντικός περιορισμός ασφαλιστικών δικαιωμάτων και κοινωνικών επιδομάτων και υποβάθμιση των υπηρεσιών κοινωνικής ασφάλισης και περίθαλψης.

Οργανισμός Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών (ΟΑΕΕ)

Με αφορμή τις αναφορές ασφαλισμένων του ΟΑΕΕ που, μολονότι υπήρξαν επί έτη συνεπείς στις οικονομικές τους υποχρεώσεις, αδυνατούν πλέον, λόγω δραστηκής μείωσης των εισοδημάτων τους, να καταβάλουν τις οφειλόμενες και τρέχουσες ασφαλιστικές εισφορές και στερούνται

ασφαλιστικής κάλυψης για ασθένεια, τόσο οι ίδιοι όσο και τα μέλη των οικογενειών τους, ο Συνήγορος ανέδειξε το μείζον κοινωνικό ζήτημα της αναζήτησης τρόπου παροχής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Κατόπιν σειράς συναντήσεων με διευθυντικά στελέχη του ΟΑΕΕ υπέβαλε συγκεκριμένες προτάσεις, τονίζοντας την ανάγκη βελτιώσεων στις ισχύουσες ρυθμίσεις. Μεταξύ άλλων, πρότεινε την κατάργηση της υψηλής προκαταβολής ως προϋπόθεσης για υπαγωγή στις ρυθμίσεις του ΟΑΕΕ, την παράταση ισχύος της δυνατότητας ανακατάταξης σε χαμηλότερη ασφαλιστική κατηγορία, με επέκτασή της και πέραν των δύο ασφαλιστικών κατηγοριών και τη συνολική επανεξέταση της διάρθρωσης και του ύψους των εισφορών των ασφαλιστικών κατηγοριών του ΟΑΕΕ. Ιδίως, ζήτησε να εξετασθεί η καθιέρωση ειδικής μεταβατικής χαμηλής ασφαλιστικής κατηγορίας, με εισοδηματικά κριτήρια, ώστε να καταστεί δυνατή η παραμονή εντός του ασφαλιστικού συστήματος, με συνεχή κάλυψη του κινδύνου ασθένειας, μεγάλου αριθμού ελεύθερων επαγγελματιών.

Ειδικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι περιπτώσεις ασφαλισμένων του ΟΑΕΕ, για τους οποίους έχουν εκδοθεί πράξεις συνταξιοδότησης ενώ υφίστανται οφειλές τους προς τον οργανισμό. Νομοθετικά προβλέπεται η δυνατότητα παρακράτησης μέρος της οφειλής από τη σύνταξη, με υποχρέωση όμως του οφειλέτη να καταβάλει το υπόλοιπο ποσό εντός 2 μηνών. Μετά την παρέλευση της συγκεκριμένης προθεσμίας το σύνολο του ποσού καθίσταται απαιτητό και δεν καταβάλλονται αναδρομικά ποσά συντάξεων. Ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι σε ορισμένες περιπτώσεις οι ασφαλισμένοι αδυνατούν πλήρως να εξοφλήσουν τις οφειλές τους, με συνέπεια να θίγεται η δυνατότητα επιβίωσής τους από τη στέρηση της συνταξιοδοτικής παροχής. Μεταξύ άλλων, πρότεινε, ως γενικότερο μέτρο για την άρση του αδιεξόδου, ο υπολογισμός του χρόνου ασφάλισης, για τον οποίον οφείλονται εισφορές, να γίνεται στην κατώτατη ασφαλιστική κατηγορία, με τις αντίστοιχες συνέπειες στο ύψος της σύνταξης.

Καταβολή ασφαλιστικών εισφορών και ύψος σύνταξης ΟΓΑ

Ασφαλισμένος του ΟΓΑ, που είχε καταβάλει ασφαλιστικές εισφορές για περισσότερα από 15 χρόνια, απευθύνθηκε στον Συνήγορο διαμαρτυρόμενος ότι λαμβάνει σύνταξη μικρότερη από αυτή του ανασφάλιστου υπερήλικα. Ο Συνήγορος εκτιμώντας ότι η διατήρηση μιας τέτοιας κατάστασης εισάγει αντικίνητρο στην υπαγωγή των πολιτών στην ασφάλιση του ΟΓΑ, πρότεινε, όταν το ποσό της σύνταξης που λαμβάνει ο συνταξιούχος γήρατος του ΟΓΑ υπολείπεται της σύνταξης του ανασφάλιστου υπερήλικα, αυτό να αυξάνεται στο όριο τουλάχιστον της σύνταξης που χορηγείται στον ανασφάλιστο. Η ΓΓΚΑ ενημέρωσε τον Συνήγορο ότι ο ζήτημα αυτό καθώς και η καταβολή της βασικής σύνταξης που θα αντικαταστήσει τη σύνταξη του ανασφάλιστου υπερήλικα, θα εκτιμηθούν μετά την έναρξη εφαρμογής των διατάξεων για τη βασική σύνταξη.

Υπολογισμός χρόνου προαιρετικής ασφάλισης για σύνταξη ΕΤΑΠ-ΜΜΕ

Ο Συνήγορος προκάλεσε παρέμβαση του αρμόδιου υπουργού για την επίλυση προβλήματος που ανέκυψε λόγω του ασαφούς θεσμικού πλαισίου ως προς τον υπολογισμό των συντάξιμων αποδοχών, καθώς σε περίπτωση αναφερόμενου που ήθελε να συνταξιοδοτηθεί από το ΕΤΑΠ-ΜΜΕ δεν ελήφθη υπόψη ο χρόνος προαιρετικής ασφάλισης προ της συνταξιοδότησης, με αρνητικό αποτέλεσμα στο ύψος της σύνταξης. Το ίδιο ταμείο απέρριψε εξέταση άλλου συνταξιοδοτικού αιτήματος που υποβλήθηκε στο πλαίσιο ειδικής διάταξης χορήγησης σύνταξης σε ασφαλισμένους που απολύθηκαν λόγω μείωσης των θέσεων εργασίας από την αναβάθμιση της τεχνολογίας. Ο Συνήγορος επικαλέστηκε σχετική νομολογία αλλά και παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και το ταμείο έκανε δεκτή την ένσταση του αναφερόμενου.

Έκδοση γνωμάτευσης ΑΣΥΕ για σύνταξη αναπηρίας, χωρίς φυσική παρουσία του δικαιούχου

Συνταξιούχος του ΟΑΕΕ εξ' ιδίου δικαιώματος και ταυτοχρόνως δικαιούχος σύνταξης από το δημόσιο ταμείο προσέφυγε στον Συνήγορο καθώς, αν και διέθετε ιατρική γνωμάτευση από το ΚΕΠΑ που πιστοποιούσε αναπηρία σε ποσοστό 82% και αδυναμία αυτοεξυπηρέτησης, η Διεύθυνση Συντάξεων του ΓΛΚ του ζητούσε να προσκομίσει ιατρική γνωμάτευση και από την ΑΣΥΕ, προκειμένου να χορηγήσει τη σύνταξη. Βάσει του θεσμικού πλαισίου χορήγησης συνταξιοδοτικών παροχών λόγω αναπηρίας, απαιτείται ιατρική γνωμάτευση της ΑΣΥΕ που εκδίδεται με την αυτοπρόσωπη προσέλευση του δικαιούχου ενώπιον της Επιτροπής. Λαμβανομένου υπόψη ότι η αναπηρική σύνταξη χορηγείται σε άτομα με διαπιστωμένη αναπηρία 67% και άνω ή 80% με αδυναμία αυτοεξυπηρέτησης, ο Συνήγορος πρότεινε να διαβιβάζεται στην ΑΣΥΕ από το ΓΛΚ μόνον ο φάκελος του δικαιούχου, χωρίς να απαιτείται και η φυσική παρουσία του για την έκδοση της γνωμάτευσης.

Ασφάλιση προστατευόμενων μελών

Το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, στο οποίο απευθύνθηκε διαζευγμένη μητέρα, που ως άνεργη δεν είχε ασφαλιστική ικανότητα, για να προχωρήσει στην ασφάλιση του παιδιού της, ζήτησε υπεύθυνη δήλωση του πατέρα, όταν όμως πληροφορήθηκε την αρνητική στάση αυτού, ζήτησε δικαστική εντολή. Ο Συνήγορος επισήμανε στον φορέα την υποχρέωσή του να προχωρήσει στην ασφάλιση χωρίς προαπαιτούμενες ενέργειες από τον πατέρα και το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, αφού επιβεβαίωσε την πατρότητα εξέδωσε βιβλιάριο υγείας για το παιδί.

Σε άλλη περίπτωση, αλλοδαπή ασφαλισμένη του ΙΚΑ, αδυνατούσε να υπαγάγει τα τέκνα της στη δική της ασφάλιση, μολονότι αυτά είχαν πάψει να καλύπτονται από την ασφάλιση του πατέρα, καθώς εκείνος δεν είχε καταφέρει να ανανεώσει την άδεια παραμονής του. Το ταμείο απαίτησε τη συγκατάθεση του πατέρα ώστε να εγκρίνει την ασφαλιστική μεταβολή, αρνήθηκε όμως να δεχθεί τη δήλωσή του, επικαλούμενο την απαγόρευση συναλλαγής της διοίκησης με παράνομα διαμένοντα στη χώρα αλλοδαπό. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι το ταμείο οφείλει να αρκεστεί στην δήλωση της μητέρας, αποδεχόμενο ότι η γονική μέριμνα ασκείται μόνον από αυτήν και τελικά, τα παιδιά υπάχθηκαν στην ασφάλιση της μητέρας.

Ασφάλιση Δημοσίου

Στον Συνήγορο τέθηκε το ζήτημα μη χορήγησης από το ΓΛΚ αναδρομικών συντάξεων πέραν της τριετίας, μολονότι οι καθυστερήσεις οφείλονταν αποκλειστικά στις αρμόδιες για την έκδοση και καταβολή των συντάξεων υπηρεσίες. Κατά τη σχετική διάταξη του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση η αναγνώριση αναδρομικά σε βάρος του δημοσίου ταμείου οικονομικών δικαιωμάτων από συντάξεις για χρονικό διάστημα πέραν των τριών ετών από την πρώτη του μήνα που εκδίδεται η σχετική πράξη ή απόφαση. Ο Συνήγορος τόνισε ότι τυχόν διοικητικές αδυναμίες και καθυστερήσεις οδηγούν σε απώλεια δικαιωμάτων των πολιτών και υποστήριξε ότι η συγκεκριμένη ρύθμιση πρέπει να εναρμονιστεί με τις διατάξεις του Συντάγματος, δηλαδή η αφετηρία της αναδρομικής έκτασης του δικαιώματος να μην συνδέεται με γεγονότα κείμενα εκτός του πεδίου επιρροής του ενδιαφερόμενου. Πρότεινε είτε την κατάργηση της επίμαχης διάταξης είτε την επιμήκυνση του χρόνου της αναδρομικής καταβολής στα πέντε χρόνια. Οι προτάσεις έγιναν δεκτές από το Υπουργείο Οικονομικών και εκφράστηκε η πρόθεση τροποποίησης της διάταξης σε προσεχές συνταξιοδοτικό νομοσχέδιο.

Αυσλειουργίες στα δημόσια νοσοκομεία και οι επιπτώσεις τους επί των ασθενών

Το Γενικό Νοσοκομείο Καλαμάτας απέφυγε κατ' επανάληψη να χορηγεί αναισθησία σε προγραμματισμένα χειρουργεία παιδιών, με αιτιολογία την έλλειψη εκπαίδευσης του προσωπικού και την αδυναμία τήρησης των σχετικών ειδικών οδηγιών. Ο Συνήγορος ζήτησε να υπάρξει

εσωτερική συνεννόηση των τμημάτων του νοσοκομείου και να μην προγραμματίζονται επεμβάσεις που αδυνατούν να πραγματοποιηθούν. Τελικά το ΔΣ του νοσοκομείου αποφάσισε τη χορήγηση αναισθησίας σε παιδιά.

Το Νοσοκομείο Γρεβενών αρνήθηκε να δεχθεί από το Νοσοκομείο Καστοριάς επίτοκο γυναίκα που βρισκόταν σε έναρξη τοκετού και χρειαζόταν επείγουσα ιατρική φροντίδα, παρά το γεγονός ότι η εφημερεύουσα γυναικολόγος του Νοσοκομείου Καστοριάς, όπου εισήχθη αρχικά η επίτοκος, έκανε έκκληση για παροχή περίθαλψης λόγω έλλειψης αναισθησιολόγου. Έπειτα από ενέργειες του Συνηγόρου διενεργήθηκε ΕΔΕ, με την οποία διαπιστώθηκε παράβαση καθήκοντος εκ μέρους τριών γιατρών.

Σφάλματα, αβλεψίες και θεσμικά κενά στη λειτουργία των ΚΕΠΑ

Δικαιούχος προνοιακού επιδόματος στερήθηκε αναδρομικά ποσά λόγω προφανούς σφάλματος στη γνωμάτευση της υγειονομικής επιτροπής. Με παρέμβαση του Συνηγόρου εκδόθηκε τελικά απόφαση για τη διόρθωση του σφάλματος, ώστε να καλυφθεί το αναδρομικό διάστημα στη διάρκεια της αναπηρίας. Επίσης ο Συνήγορος παρενέβη με επιτυχία σε περιπτώσεις που προσδιορίστηκε ποσοστό αναπηρίας 95% παρόλο που ο ενδιαφερόμενος είχε θεωρηθεί από την υγειονομική επιτροπή «πρακτικά τυφλός», με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή η χορήγηση συγκεκριμένης παροχής για την οποία απαιτείται ποσοστό αναπηρίας 100%.

Ιδιαίτερα προβλήματα ανακύπτουν στη χορήγηση παραπληγικού επιδόματος, καθώς το θεσμικό πλαίσιο είναι περιπτωσιολογικό και ιδιαίτερα περιοριστικό. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση πάσχοντος από σπάνια νευρολογική νόσο, η οποία δεν αναφέρεται ρητά στις σχετικές με τη χορήγηση του επιδόματος διατάξεις. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι η μεν απαρίθμηση των παθήσεων στις σχετικές διατάξεις δεν είναι εξαντλητική, οι δε υγειονομικές επιτροπές δεν πρέπει να αρκούνται σε απλή γραμματική εφαρμογή αλλά να διαμορφώνουν ολοκληρωμένη και αναλυτικά τεκμηριωμένη ιατρική εκτίμηση της κατάστασης της υγείας του εξεταζομένου. Τελικά επιτεύχθηκε τροποποίηση της γνωμάτευσης από την αρμόδια υγειονομική επιτροπή, η οποία διαπίστωσε ότι η συγκεκριμένη πάθηση εμπίπτει στο θεσμικό πλαίσιο χορήγησης του επιδόματος.

Επίδομα πετρελαίου θέρμανσης

Κατά τη διαδικασία χορήγησης του επιδόματος πετρελαίου θέρμανσης προέκυψε σειρά προβλημάτων. Μεταξύ άλλων, δεν προβλέφθηκε η δυνατότητα διόρθωσης των λαθών που είχαν γίνει κατά τη διαδικασία υποβολής των αιτήσεων, με αποτέλεσμα πολλοί δικαιούχοι να αποκλειστούν από τη χορήγηση του επιδόματος και μάλιστα εξαιτίας λανθασμένης καταχώρισης στοιχείων από τρίτους, παρεμβαλλόμενους στη διαδικασία (διαχειριστής πολυκατοικίας, πωλητής πετρελαίου). Κατόπιν παρέμβασης του Συνηγόρου, δόθηκε η δυνατότητα στους ενδιαφερόμενους να ζητήσουν εγγράφως τη διόρθωση των στοιχείων.

Επίσης σε περιπτώσεις εγγάμων δικαιούχων την αίτηση χορήγησης του επιδόματος υποβάλλει ο φορολογικά υπόχρεος σύζυγος, ενίοτε όμως το τιμολόγιο για την αγορά του πετρελαίου έχει εκδοθεί στο όνομα της συζύγου (λ.χ. ως ιδιοκτήτριας του ακινήτου). Κατόπιν παρέμβασης του Συνηγόρου και σε συνεργασία με τη ΓΓΠΣ, επιτεύχθηκε η διευθέτηση και αυτών των περιπτώσεων με διασταύρωση των ΑΦΜ.

ΕΡΓΑΣΙΑ

[σελίδες 66-72]

Ο Συνήγορος διαπίστωσε σειρά προβλημάτων κατά την υλοποίηση προγραμμάτων κοινωφελούς εργασίας και επιχορήγησης θέσεων εργασίας με επιδότηση εργοδοτικών εισφορών, αλλά και επιλήψιμες διοικητικές πρακτικές σε διαδικασίες πλήρωσης θέσεων προσωπικού.

Ασφαλιστική κάλυψη στο πλαίσιο προγραμμάτων κοινωφελούς εργασίας

Σύμφωνα με την άποψη του Υπουργείου Εργασίας, κατά την υλοποίηση προγραμμάτων κοινωφελούς εργασίας δεν έχουν εφαρμογή οι κοινές διατάξεις της εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας, με συνέπεια να μην αναγνωρίζονται σε εργαζομένους θεμελιώδη δικαιώματα, όπως η λήψη άδειας και να προκύπτουν κενά προστασίας, ειδικά ως προς την ασφαλιστική κάλυψη ασθενείας ή ατυχήματος. Στο πλαίσιο διερεύνησης αναφοράς με αντικείμενο την εσφαλμένη υπαγωγή στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ μηχανικών ωφελούμενων από προγράμματα κοινωφελούς χαρακτήρα, ο Συνήγορος επισήμανε ότι στις περιπτώσεις αυτές, λόγω επαγγελματικής ιδιότητας, η ασφάλιση στο ΕΤΑΑ-ΤΣΜΕΔΕ είναι υποχρεωτική και προφανώς εκ παραδρομής δεν συμπεριλήφθηκε σχετική πρόβλεψη στο θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης των προγραμμάτων αυτών. Το θέμα επιλύθηκε με νομοθετική ρύθμιση που εξαιρέσε από την ασφάλιση στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ τους υπαγόμενους στο ΕΤΑΑ ωφελούμενους.

Προγράμματα επιχορήγησης εργοδοτικών εισφορών

Ο ΟΑΕΔ ανακάλεσε την υπαγωγή ξενοδοχειακής επιχείρησης σε πρόγραμμα διατήρησης θέσεων εργασίας με επιχορήγηση μέρους των εργοδοτικών εισφορών, με την αιτιολογία ότι η επιχείρηση μετέβαλε το καθεστώς απασχόλησης των εργαζομένων στις συγκεκριμένες θέσεις, από πλήρη σε μερική απασχόληση. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι η μεταβολή του καθεστώτος απασχόλησης για δύο από τις επτά επιχορηγούμενες θέσεις είχε επέλθει σε χρόνο προγενέστερο της αίτησης υπαγωγής της επιχείρησης στο πρόγραμμα, ότι η ανάκληση υπαγωγής της επιχείρησης στο πρόγραμμα υπονομεύει μακροπρόθεσμα τον στόχο αυτού, που είναι η διατήρηση θέσεων εργασίας και ότι από τις σχετικές διατάξεις, η έμφαση δίνεται στην υποχρέωση της επιχείρησης να διατηρήσει τον αριθμό των θέσεων εργασίας και όχι το ίδιο καθεστώς απασχόλησης. Μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου αποφασίστηκε η συνέχιση του προγράμματος για την επιχείρηση και για όλες τις επιχορηγούμενες θέσεις εργασίας.

Διαδικασίες πρόσληψης προσωπικού σε υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού

Το 2014 ο Συνήγορος εξέτασε αναφορές με αντικείμενο προβληματικά πεδία διαδικασιών πρόσληψης προσωπικού σε υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού (Εφορείες Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, Μουσεία κ.ά.). Τα προβλήματα που αναδείχτηκαν αφορούσαν, μεταξύ άλλων, το γεγονός ότι ορισμένες υπηρεσίες δεν δέχονταν ως ημερομηνία υποβολής των αιτήσεων συμμετοχής εκείνη της κατάθεσης της συστημένης επιστολής στην ταχυδρομική υπηρεσία, τη διαφοροποίηση μεταξύ των υπηρεσιών ως προς τα αποδεκτά δικαιολογητικά προς απόδειξη επαγγελματικής εμπειρίας και τον τρόπο μοριοδότησής της, την ταύτιση των αρμοδίων Επιτροπών Επιλογής με τις αρμόδιες Επιτροπές Εξέτασης Ενστάσεων, τον τρόπο ειδοποίησης των επιτυχόντων υποψηφίων προς ανάληψη υπηρεσίας, την αξιολόγηση, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων των υποψηφίων σε περίπτωση ανανέωσης συμβάσεών τους λόγω συνέχισης των έργων, κ.ά. Σε πολλές περιπτώσεις τα προβλήματα επιλύθηκαν έπειτα από την παρέμβαση του Συνηγόρου, άλλα, όμως, παρέμειναν και για τον λόγο αυτόν ο Συνήγορος υπέβαλε συγκεκριμένες προτάσεις προς την κατεύθυνση επίλυσής τους στη Γενική Γραμματεία Πολιτισμού.

Άδεια άσκησης επαγγέλματος λογοθεραπευτή

Ο Συνήγορος συνέχισε τις παρεμβάσεις του για την κατοχύρωση δικαιωμάτων σε σειρά επαγγελματικών κλάδων που παραμένουν σε εκκρεμότητα λόγω της εμπλοκής πολυμελών και δυσκίνητων συλλογικών οργάνων, ενίοτε δε και αντικρουόμενων συμφερόντων. Έτσι, στην

περίπτωση των λογοθεραπευτών, απαιτείτο η έκδοση ΠΔ με το οποίο να καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις άσκησης του, κατόπιν προηγούμενης γνώμης του Κεντρικού Συμβουλίου Υγείας. Καθώς το ζήτημα εκκρεμούσε από το 2000, ο Συνήγορος επισήμανε ότι η έλλειψη ρύθμισης αφενός εγκυμονεί κινδύνους για τη δημόσια υγεία, εφόσον άτομα που δεν έχουν τα απαιτούμενα προσόντα εφαρμόζουν θεραπευτικές μεθόδους, αφετέρου επιβαρύνει οικονομικά τα ασφαλιστικά ταμεία τα οποία καταβάλλουν τις δαπάνες λογοθεραπείας. Έπειτα από την παρέμβαση του Συνηγόρου, το ΚΕΣΥ προέβη σε τροποποίηση σχετικής προηγούμενης γνωμοδότησής του και στη συνέχεια εκδόθηκε σχετικό ΠΔ.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

[σελίδες 73-79]

Καθώς η κρίση συνεχίζει να πλήττει τομείς που διαπλέκονται αναπόφευκτα με το περιβάλλον, η περιβαλλοντική πολιτική κινδυνεύει να καταστεί άνευ ουσίας, καθώς το κράτος αδυνατεί να συγκεράσει, να συνθέσει και εντέλει να ιεραρχήσει προτεραιότητες και τομείς δράσης.

Πρόληψη αντί κυρώσεων

Ο χαρακτήρας των περιβαλλοντικών προστίμων οφείλει να είναι ανασταλτικός, δηλαδή να διέπεται από τη λογική της πρόληψης βλαβών και όχι της εξαγοράς τους. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του ΧΥΤΑ Αλμωπίας που εξακολουθούσε να λειτουργεί ενώ είχαν λήξει τόσο η άδεια λειτουργίας του από το 2010 όσο και η έγκριση περιβαλλοντικών όρων του από το 2009. Επιπλέον διαπιστώθηκαν περιστασιακές υπερβάσεις της συγκέντρωσης υδραργύρου στα υπόγεια ύδατα της περιοχής. Με παρότρυνση του Συνηγόρου, συγκλήθηκε Κλιμάκιο Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος το οποίο επιβεβαίωσε την πλημμελή λειτουργία του ΧΥΤΑ, ενώ η Περιφερειακή Ενότητα Πέλλας κατέληξε σε εισήγηση για επιβολή προστίμου. Ο Συνήγορος ζήτησε την παύση της λειτουργίας του ΧΥΤΑ, η οποία επιτεύχθηκε εντέλει μόλις τον Ιούνιο 2014.

Ουσιαστικές προϋποθέσεις του αποτελεσματικού ελέγχου

Περαιτέρω προϋπόθεση αξιόπιστου περιβαλλοντικού ελέγχου αποτελεί η εμπέδωση πνεύματος συνεργασίας μεταξύ των συναρμόδιων υπηρεσιών, όπως με πραγματοποίηση κοινών αυτοψιών προς διερεύνηση καταγγελιών. Κατά τη διερεύνηση αναφοράς για ελλιπή περιβαλλοντική αποκατάσταση μεταλλείων βωξίτη στη Φωκίδα, ο Συνήγορος δεν κατέστη δυνατό να λάβει σαφείς απαντήσεις και δεσμεύσεις όσον αφορά την πρόβλεψη περιβαλλοντικής προστασίας, την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων κατά την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων της περιοχής, την πορεία της υποχρέωσης αποκατάστασης των εξοφλημένων τμημάτων και τέλος την εκκρεμότητα των μη αποκαταστημένων και ανενεργών μεταλλείων. Η Επιθεώρηση Μεταλλείων φαίνεται να επικεντρώνεται στην ασφάλεια των εργασιών και των εργαζομένων και στην τήρηση τεχνικών υποχρεώσεων κατά την εξόρυξη του μεταλλεύματος. Ο Συνήγορος πρότεινε να καταγραφούν οι περιοχές που χρήζουν αποκατάστασης, με ταυτόχρονη διερεύνηση πηγών χρηματοδότησης για την εκπόνηση σχετικών μελετών.

Λειτουργία εγκαταστάσεων χωρίς περιβαλλοντικό έλεγχο

Στον τομέα της επεξεργασίας και διάθεσης υγρών αποβλήτων, χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της πλημμελούς λειτουργίας των Έργων Επεξεργασίας και Διάθεσης Υγρών Αποβλήτων Κιμώλου, όπου η τελευταία παράταση ισχύος είχε λήξει από το 2010, οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις δεν είχαν κατασκευαστεί σύμφωνα με την αρχική μελέτη και απαιτούνταν έργα αναβάθμισης στην επεξεργασία λυμάτων και παραγόμενης ιλύος, ενώ είχε ξεκινήσει η υλοποίηση

του υποθαλάσσιου αγωγού διάθεσης επεξεργασμένων λυμάτων χωρίς σχετική μελέτη. Με παρέμβαση του Συνηγόρου, ο οποίος επισήμανε ότι ήταν εσφαλμένη η σιωπηρή παράταση ισχύος των περιβαλλοντικών όρων, ακολούθησε η εκπόνηση μελέτης διερεύνησης εναλλακτικών λύσεων για την όδευση του υποθαλάσσιων λυμάτων και νέα Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Η νέα Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων για το σύνολο του έργου εκδόθηκε μόλις τον Οκτώβριο 2014.

Προστασία του αιγιαλού

Ο Συνήγορος έχει επισημάνει ότι οι δήμοι, ως αρμόδιοι υπηρεσίες για την παραχώρηση χρήσης αιγιαλού σε ιδιώτες, οφείλουν να αποκλείουν όσους έχουν διαπιστωμένα παρανομήσει στο παρελθόν και δεν έχουν προβεί σε ενέργειες για την αποκατάσταση της νομιμότητας, καθώς και να λαμβάνουν μέτρα προκειμένου να τηρούνται οι προδιαγραφές για τις επιτρεπόμενες χρήσεις, την προσβασιμότητα και τους περιορισμούς κατάληψης παραχωρηθείσας ζώνης αιγιαλού. Κατόπιν αναφοράς για ύπαρξη αυθαίρετων κατασκευών καταστήματος υγειονομικού ενδιαφέροντος σε κοινόχρηστο χώρο του αιγιαλού, διαπιστώθηκε ότι ο Δήμος Κασσάνδρας από το 2011 έως το 2013 εκμίσθωνε τμήμα αιγιαλού σε εστιατόρα ο οποίος είχε προβεί σε σειρά παραβάσεων, ενώ σε βάρος του εκκρεμούσε και πρωτόκολλο κατεδάφισης. Έπειτα από την παρέμβαση του Συνηγόρου απομακρύνθηκαν οι αυθαίρετες κατασκευές.

Αντιστοίχως, ο Συνήγορος παρενέβη για τον έλεγχο της διαδικασίας που ακολούθησε το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Μαρκόπουλου Μεσογαίας κατά τον διαγωνισμό εκμίσθωσης χώρου για την τοποθέτηση και λειτουργία τροχήλατης καντίνας. Διαπιστώθηκαν αυθαίρετες κατασκευές στη ζώνη αιγιαλού και παράλειψη ορθής επανάληψης ολόκληρης της διαδικασίας προκήρυξης και παραχώρησης της χρήσης του χώρου, πλην όμως η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής παρέλειψε να τηρήσει την προβλεπόμενη διαδικασία ελέγχου νομιμότητας, ενώ προέβη σε διακριτική μεταχείριση ως προς άλλες ανάλογες περιπτώσεις.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

[σελίδες 80-87]

Η περιοριστική δημοσιονομική πολιτική επέφερε επιπτώσεις στη λειτουργία και ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Παράλληλα, η επιδείνωση της καθημερινότητας των ανηλίκων, ιδίως λόγω της οικονομικής επιβάρυνσης των οικογενειών τους, καθιστά την παρέμβαση του Συνηγόρου επιτακτική, τόσο προς την κατεύθυνση εξασφάλισης του δικαιώματος πρόσβασης στην εκπαίδευση, όσο και προς την κατεύθυνση ανεύρεσης λύσεων για την εξομάλυνση εντάσεων εντός και εκτός σχολικού περιβάλλοντος.

Αποκλεισμός αλλοδαπού μαθητή από εισαγωγικές εξετάσεις σε πρότυπο γυμνάσιο

Πρότυπο γυμνάσιο αρνήθηκε να δεχτεί αίτηση αλλοδαπού μαθητή για συμμετοχή του στις εισαγωγικές εξετάσεις επειδή εκείνος δεν διέθετε ΑΦΜ, λόγω παράνομης διαμονής στη χώρα. Ο Συνήγορος απευθύνθηκε στο Υπουργείο Παιδείας επισημαίνοντας την δημιουργούμενη ανισότητα σε βάρος του μαθητή, η οποία ανέκυπτε εξαιτίας ενός στοιχείου μη συνδεόμενου άμεσα με το δικαίωμα πρόσβασης στην εκπαίδευση και υποστήριξε ότι το παιδί δεν πρέπει να αποκλειστεί από τις εξετάσεις. Η πρόταση του Συνηγόρου έγινε δεκτή καθώς το Υπουργείο υπέδειξε στο σχολείο να επιτρέψει τη συμμετοχή του μαθητή στις εξετάσεις.

Αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος μαθητή με διαταραχή ελλειμματικής προσοχής και υπερκινητικότητας

Γυμνάσιο επέβαλε ποινή αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος σε μαθητή της Γ΄ τάξης που παρουσίαζε σοβαρά προβλήματα συμπεριφοράς. Ο Συνήγορος συναντήθηκε με τον Σύλλογο Διδασκόντων και εισηγήθηκε την επανεξέταση της απόφασης αυτής, εκθέτοντας τις διαπιστώσεις του. Συγκεκριμένα, το παιδί παρακολουθείτο συστηματικά από ειδικούς ψυχικής υγείας για την αντιμετώπιση των δυσκολιών της συμπεριφοράς του, η οποία, μάλιστα, είχε βελτιωθεί κατά τη διάρκεια της χρονιάς, ενώ παράλληλα, οι εκπαιδευτικοί και ο αρμόδιος σχολικός σύμβουλος εκτιμούσαν ότι η αλλαγή σχολείου θα ανέτρεπε τα θετικά αποτελέσματα. Τέλος, η σχολική χρονιά έληγε, οπότε ο μαθητής θα άλλαζε ούτως ή άλλως περιβάλλον και υφίστατο απόφαση για ένταξή του σε καθεστώς κατ' ιδίαν φοίτησης, οπότε θα εξέλιπαν οι τριβές από την καθημερινή παρακολούθηση, καθώς η παρουσία του δεν ήταν υποχρεωτική. Λόγω αντίρροπων τάσεων στους κόλπους του Συλλόγου, η παραμονή του μαθητή στο σχολείο επιτεύχθηκε με δικαστική απόφαση αναστολής εκτέλεσης της ποινής, κατόπιν προσφυγής της μητέρας.

Σχολικός εκφοβισμός

Μητέρα μαθητή δημοτικού έθεσε στον Συνήγορο περιστατικά εξύβρισης, εκφοβισμού, χειροδικίας και συκοφάντησης του παιδιού από μαθήτριά όμορου δημοτικού σχολείου. Η ένταση στις σχέσεις των ανηλίκων επιτεινόταν, επειδή οι οικογένειες των παιδιών κατοικούσαν στο ίδιο συγκρότημα διαμερισμάτων. Για τη διασφάλιση της ψυχοσυναισθηματικής υγείας και των δύο παιδιών και την αποφυγή περιστατικών έντασης και βίας μεταξύ των παιδιών, ο Συνήγορος προέβη σε συμβουλευτική καθοδήγηση των Διευθυντών των δύο σχολείων και απηύθυνε έγγραφες συστάσεις για συνεργασία προς τους γονείς τους. Ως αποτέλεσμα αυτών, οι συμπεριφορές αμβλύθηκαν και τα περιστατικά σχολικού εκφοβισμού εξαλείφθηκαν.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

[σελίδες 88-95]

Η ειδική αρμοδιότητα για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού επιβάλλει στον Συνήγορο την ενασχόληση με όλο το φάσμα των νομικών ρυθμίσεων που διέπουν την ανηλικότητα και την οικογένεια.

Προδιαγραφές για την εκπαίδευση ανήλικων κολυμβητών

Ο Συνήγορος αντιμετώπισε την άρνηση συνεργασίας αθλητικού σωματείου, στο οποίο απευθύνθηκε μετά από καταγγελία γονέα με αντικείμενο την έκθεση νηπίου σε κίνδυνο κατά τη διάρκεια μαθήματος κολύμβησης σε δημοτικό κολυμβητήριο, λόγω ελλιπούς παρακολούθησής του από τους εκπαιδευτές. Για τον λόγο αυτόν, ο Συνήγορος ζήτησε από τη ΓΓΑ να διενεργήσει έρευνα για το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του φορέα, τις προδιαγραφές των εγκαταστάσεων και των σωστικών μέσων του κολυμβητηρίου, τους όρους της εκπαίδευσης ανηλίκων και τα στοιχεία των εκπαιδευτών. Η ΓΓΑ διαπίστωσε ότι ο φορέας απασχολούσε εκπαιδευτές που δεν πληρούσαν τις νόμιμες προϋποθέσεις άσκησης του επαγγέλματος του προπονητή και ότι το κολυμβητήριο δεν είχε λάβει την προβλεπόμενη άδεια λειτουργίας αθλητικών εγκαταστάσεων. Συνεπεία αυτών, εκδόθηκε απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης για σφράγιση του.

Ενδοοικογενειακή βία και καθεστώς παράνομης διαμονής θύματος

Το πρόβλημα της ενδοοικογενειακής βίας αποκτά ειδικότερη διάσταση όταν αφορά αλλοδαπά θύματα που στερούνται άδειας διαμονής. Σε συγκεκριμένη περίπτωση, ανήλικο παιδί, θύμα σεξουαλικής κακοποίησης στην οικογένεια, μολονότι κατήγγειλε το αδίκημα, αντί να τύχει προστασίας βρέθηκε υπό τον κίνδυνο απέλασης λόγω παράνομης διαμονής στη χώρα του ιδίου και

της μητέρας του. Η απόφαση απέλασης όχι μόνον συνιστούσε δευτερογενή θυματοποίηση του κακοποιημένου παιδιού αλλά και οδηγούσε σε ματαίωση της ποινικής διαδικασίας, με την απομάκρυνση από τη χώρα του βασικού μάρτυρα κατηγορίας. Με τη διαμεσολάβηση του Συνηγόρου απετράπη η δυσμενής εξέλιξη καθώς ενεργοποιήθηκε η Εισαγγελία Ανηλίκων, που έθεσε το παιδί σε καθεστώς προστασίας. Έτσι, διασφαλίστηκε και η ομαλή φοίτηση του παιδιού στο σχολείο, η υποβολή αιτημάτων για νομιμοποίηση της διαμονής του ιδίου και της μητέρας του, η παροχή κατάλληλης ψυχολογικής στήριξης και η ασφαλιστική κάλυψη της θεραπείας του.

Επίλυση προβλημάτων αστικής κατάστασης ανηλίκων μέσω συνεργασίας με αρμόδιους εισαγγελείς

Ο Συνήγορος λαμβάνει αναφορές σχετικά με εσφαλμένες αναγραφές στοιχείων ανηλίκων στις ληξιαρχικές πράξεις γέννησής τους, ιδίως όταν ένας ή και οι δύο γονείς είναι αλλοδαποί. Συνήθης πρακτική των ληξιαρχών είναι η απαίτηση έκδοσης δικαστικής απόφασης προκειμένου να προβούν στη διόρθωση, πλην όμως οι γονείς αδυνατούν να αναλάβουν το κόστος της δικαστικής διαδικασίας. Επειδή οι διορθώσεις αυτές είναι δυνατό να πραγματοποιηθούν έπειτα από άδεια του αρμόδιου εισαγγελέα εφόσον το σφάλμα οφείλεται σε προφανή παραδρομή του ληξιαρχού, ο Συνήγορος είτε προτείνει στα ληξιαρχεία να υποβάλουν αίτηση διόρθωσης, είτε απευθύνεται ο ίδιος στην αρμόδια εισαγγελική αρχή. Η πρακτική αυτή έχει ως αποτέλεσμα την άμεση διόρθωση των σφαλμάτων αυτών χωρίς επιδείνωση του φόρτου των δικαστηρίων και χωρίς οικονομική επιβάρυνση των ενδιαφερομένων.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

[σελίδες 96-102]

Οι αναφορές για θέματα μετανάστευσης παρουσίασαν κατά το 2014 σαφή ποιοτική αλλά και ποσοτική μεταβολή, καθώς οι Υπηρεσίες Μιας Στάσης απορρόφησαν πολυετείς εκκρεμότητες και εξορθολόγησαν τη διαδικασία ελέγχου, ενώ με τον νέο Μεταναστευτικό Κώδικα τακτοποιούνται παλαιοί κάτοχοι άδειας παραμονής, οι οποίοι τελούσαν υπό μετέωρο καθεστώς.

Άδεια διαμονής δεύτερης γενιάς

Με την άδεια διαμονής δεύτερης γενιάς, πενταετούς διάρκειας, δίνεται η δυνατότητα στους ενήλικες πολίτες τρίτων χωρών που γεννήθηκαν στην Ελλάδα ή έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς έξι τάξεις ελληνικού σχολείου στην Ελλάδα πριν από τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας τους και διαμένουν νόμιμα στη χώρα, να αποκτήσουν καθεστώς νόμιμης διαμονής, το οποίο θα ανανεώνεται ανά πενταετία. Η θεσμοθέτηση αυτής της άδειας αποτελεί θετικό βήμα προς διασφάλιση της νομιμότητας διαμονής των παιδιών αυτών. Ωστόσο εκφράζεται επιφύλαξη για το ενδεχόμενο να λειτουργήσει η χορήγηση της άδειας αυτής ως υποκατάστατο της απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας, μετά την απόφαση του Συμβουλίου Επικρατείας που έκρινε αντισυνταγματική την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με τη γέννηση του αλλοδαπού στην Ελλάδα ή τη φοίτησή του σε ελληνικό σχολείο.

Καθεστώς διαμονής αλλοδαπών χωρίς δυνατότητα επιστροφής στη χώρα τους

Ο Συνήγορος διαπίστωσε σημαντικές ελλείψεις στη λήψη μέτρων για τα άτομα που προέρχονται από περιοχές με ένοπλες συγκρούσεις και χρήζουν διεθνούς προστασίας (λ.χ. Συρία, Ιράκ, Ουκρανία). Ειδικότερα, εκτός από τα προβλήματα που εντοπίζονται στις διαδικασίες υποδοχής και την πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου για τους νεοεισερχόμενους από τις ανωτέρω περιοχές, είναι ανεπαρκής η προστασία όσων δεν μπόρεσαν να ανανεώσουν την άδεια διαμονής τους, κυρίως για οικονομικούς λόγους (έλλειψη απαιτούμενου αριθμού ενσήμων, ανεπάρκεια εισοδήματος). Το

Υπουργείο Εσωτερικών θεωρεί ότι αρκούν οι πάγιες ρυθμίσεις για εξαιρετικούς λόγους. Ωστόσο, μετά από αναφορά για την απόρριψη αιτήματος χορήγησης άδειας διαμονής για εξαιρετικούς λόγους σε πολίτη Συρίας, ο οποίος είχε εκπέσει της νομιμότητας παραμονής στη χώρα, παρατηρήθηκε ότι κατά την εξέταση του σχετικού αιτήματος δεν εκτιμήθηκε ούτε η κατάσταση στη χώρα του ούτε οι δεσμοί του με τη χώρα μας.

Μετά την πρόσφατη κρίση στην Ουκρανία, ο Συνήγορος διερεύνησε την άρνηση των αστυνομικών αρχών να παραλάβουν αίτημα πολίτη Ουκρανίας για την παράταση ισχύος της θεώρησης εισόδου της, προκειμένου να παραμείνει στην Ελλάδα με την οικογένειά της λόγω της κατάστασης στην Ουκρανία. Η ΕΛΑΣ ενημέρωσε τον Συνήγορο ότι σε ανάλογες περιπτώσεις παραλαμβάνει και εξετάζει αιτήματα για παράταση του χρόνου βραχείας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Θεωρήσεων Schengen.

Διακρίβωση της ηλικίας ασυνόδευτων ανηλίκων

Ο Συνήγορος εξέτασε αναφορές σχετικά με την καταγραφή από τις αστυνομικές αρχές ασυνόδευτων ανηλίκων ως ενηλίκων και την αδυναμία διόρθωσης της αρχικής καταγραφής. Σε επίσκεψή του στο Κέντρο Φύλαξης Αλλοδαπών Αμυγδαλέζας, διαπίστωσε ότι πρόσωπα εμφανώς ανήλικα, κατά τη διαδικασία της πρώτης υποδοχής, δεν είχαν εξεταστεί με μεταφραστή και είχαν καταγραφεί ως ενήλικα. Λόγω της μεγάλης έκτασης του επαναλαμβανόμενου προβλήματος, ο Συνήγορος συνέταξε πόρισμα προτείνοντας, μεταξύ άλλων, τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της ΥΑ που προβλέπει διαδικασία διακρίβωσης μόνο για όσους αλλοδαπούς υποβάλλονται στις διαδικασίες πρώτης υποδοχής, την υιοθέτηση μιας διαδικασίας στη βάση συνολικής εκτίμησης που να λαμβάνει υπόψη όχι μόνο τα σωματομετρικά δεδομένα του αλλοδαπού αλλά και την ψυχοκοινωνική κατάστασή του, τον περιορισμό της συστηματικής διενέργειας ιατρικών εξετάσεων ως μοναδικού μέσου διακρίβωσης της ηλικίας, καθώς και τον σεβασμό του τεκμηρίου ανηλικότητας όποτε υπάρχει αμφιβολία.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΑΘΟΓΕΝΕΙΕΣ

[σελίδες: 103-111]

Με τον νόμο 4152/2013 η συμμετοχή του Συνηγόρου στην καταπολέμηση της διαφθοράς προσλαμβάνει θεσμικό χαρακτήρα. Προκειμένου να υπηρετηθεί καλύτερα αυτή η διάσταση, υιοθετείται μια νέα οπτική στην παρακολούθηση των υποθέσεων στις οποίες εμφανίζονται, πιθανολογούνται ή ενδεχομένως υποθάλλονται φαινόμενα διαφθοράς, ώστε να αναδεικνύονται «περιοχές κινδύνου» στις οποίες μπορούν να εγκύψουν ο Εθνικός Συντονιστής ή τα επιμέρους ελεγκτικά σώματα ως πλέον αρμόδια.

Πεδία διαφθοράς: βεβαιώσεις κατάθεσης δικαιολογητικών για έκδοση άδειας διαμονής

Διερευνώντας αναφορά αλλοδαπής για καθυστέρηση έκδοσης της άδειας διαμονής της, ο Συνήγορος πληροφορήθηκε ότι, κατά τα έτη 2006-2008, μικρός νησιωτικός δήμος είχε χορηγήσει σε πάνω από τετρακόσιους αλλοδαπούς βεβαιώσεις κατάθεσης δικαιολογητικών χωρίς ποτέ να προωθηθούν οι αντίστοιχες αιτήσεις τους προς εξέταση, κατά πάσα δε πιθανότητα χωρίς καν να έχουν κατατεθεί από τους αιτούντες τα φερόμενα ως πλήρη δικαιολογητικά. Οι βεβαιώσεις αυτές λειτουργούσαν εκ των πραγμάτων ως αυτοτελείς νομιμοποιητικοί τίτλοι μακρότατης διάρκειας με κίνδυνο εμπορίας τους από επίορκους υπαλλήλους δήμων, καθώς ο πραγματικός έλεγχος της πληρότητας των δικαιολογητικών γινόταν πολύ αργότερα και από διαφορετική υπηρεσία. Παρακολουθώντας επί σειρά ετών την πειθαρχική έκβαση της υπόθεσης και πιέζοντας για την ολοκλήρωσή της, ο Συνήγορος καταγράφει ότι στον υπαίτιο δημοτικό υπάλληλο επιβλήθηκε

τελικά ποινή οριστικής παύσης μόλις 4 χρόνια μετά την παραπομπή του στο αρμόδιο συμβούλιο και 7 χρόνια μετά την τέλεση του παραπτώματος.

Δυσλειτουργίες στα πειθαρχικά γιατρών ΕΣΥ

Επανερχονται οι σοβαρές δυσλειτουργίες στο Κεντρικό Πειθαρχικό Συμβούλιο των γιατρών του ΕΣΥ. Έπειτα από διερεύνηση αναφοράς, από την οποία προέκυψε ότι δεν είχαν επιβληθεί σε γιατρό του ΕΣΥ πειθαρχικές ποινές ύστερα από αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, ο Συνήγορος διαβίβασε τα σχετικά στοιχεία στην αρμόδια εισαγγελία και πρότεινε, μεταξύ άλλων, την άμεση ανάθεση όλων των υποθέσεων σε εισηγητές με προθεσμία υποβολής της εισήγησης και την αύξηση του ετήσιου αριθμού συνεδριάσεων ώστε να διεκπεραιώνονται σε σύντομο χρόνο όλες οι υποθέσεις.

Επιπτώσεις μεταρρυθμίσεων: πολεοδομικοί έλεγχοι μετά τη συνένωση ΟΤΑ

Οι προσπάθειες διοικητικών μεταρρυθμίσεων οφείλουν να αντιμετωπίσουν την πολυπλοκότητα των διοικητικών διαδικασιών, τις επικαλύψεις αρμοδιοτήτων και άλλες χρόνιες διοικητικές δυσλειτουργίες. Ωστόσο, παρά τις καλές προθέσεις, ορισμένες μεταρρυθμίσεις παράγουν το αντίθετο αποτέλεσμα είτε λόγω ατελειών του νομοθετικού πλαισίου είτε λόγω ελλιπούς εφαρμογής του.

Οι συνενώσεις ΟΤΑ που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του νόμου 3852/2010, σε συνδυασμό με την υποχρέωση εφαρμογής πρόσθετων αρμοδιοτήτων, επέφεραν ενίοτε δυσμενείς επιπτώσεις στην αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των φορέων. Σύμφωνα με πρόβλεψη του νόμου, όταν οι δήμοι οι οποίοι επιφορτίζονται με πρόσθετες αρμοδιότητες δεν έχουν επάρκεια υλικοτεχνικής υποδομής και προσωπικού για την άσκησή τους, υποστηρίζονται διοικητικά από τον δήμο της έδρας του νομού ή από άλλο εγγύτερο δήμο. Κατά τη διερεύνηση υπόθεσης που σχετίζεται με τη λειτουργία καταστήματος υγειονομικού ενδιαφέροντος στον Δήμο Χαλανδρίου, είχε ζητηθεί για τον έλεγχο του αυθαιρέτου η αρωγή του Δήμου Αγίας Παρασκευής, χωρίς όμως ανταπόκριση καθώς ο δήμος εκείνος καλείται να υποστηρίξει διοικητικά και άλλους δήμους στους οποίους δεν λειτουργούν ακόμη αυτοτελείς Υπηρεσίες Δόμησης. Προκαλούνται έτσι σημαντικές καθυστερήσεις στη διενέργεια αυτοψιών, οι οποίες, πέρα από την άμεση επίπτωση στην εξυπηρέτηση των πολιτών, δημιουργούν εικόνα υπολειτουργίας των αρμόδιων υπηρεσιών.

Ειδικές αρμοδιότητες του Συνηγόρου: ενδεικτικές υποθέσεις

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

[σελίδες: 114-132]

Η έκθεση αποτυπώνει τη δράση του Συνηγόρου ως φορέα προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού, σύμφωνα με την κατά τον νόμο 3304/2005 αρμοδιότητά του.

Διάκριση λόγω εθνοτικής καταγωγής στη Σχολή Δικαστών

Πολιτογραφημένη ελληνίδα που γεννήθηκε και σπούδασε στην Ελλάδα, απορρίφθηκε από διαγωνισμό της Εθνικής Σχολής Δικαστών με το αιτιολογικό ότι δεν έχει παρέλθει πενταετία από την πολιτογράφησή της, όπως απαιτεί ο Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων. Ο Συνήγορος εκτίμησε ότι η συγκεκριμένη διάταξη θα έπρεπε να θεωρηθεί καταργημένη, καθώς εισάγει αθέμιτη διάκριση λόγω εθνοτικής καταγωγής χωρίς αντικειμενική δικαιολόγηση, οπότε. Ωστόσο τόσο η Σχολή, όσο και το Υπουργείο Δικαιοσύνης, εμμένουν στην εφαρμογή της επίμαχης διάκρισης.

Μετεγκατάσταση καταυλισμών Ρομά

Στην πράξη, οι περισσότερες προσπάθειες μετεγκατάστασης φαίνεται να συνδέονται με την επιδίωξη απομάκρυνσης υφιστάμενων οικισμών Ρομά από περιοχές εντός του αστικού ιστού και εγκατάστασης σε χώρους απομονωμένους, οι οποίοι δυσχερώς διασφαλίζουν αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης ή σύνδεση της συγκεκριμένης εγκατάστασης με πρόσβαση στην εκπαίδευση, στις παροχές υγείας και στην εργασία.

Στην περίπτωση μετεγκατάστασης από την περιοχή Νομισματοκοπείο Χαλανδρίου, η εσπευσμένη επιλογή περιοχής στο όρος Πατέρας του Δήμου Μεγαρέων προσέκρουσε σε αντιρρήσεις του Δήμου Χαλανδρίου και ήδη εκκρεμοδικεί. Στην περίπτωση της εσπευσμένης μετεγκατάστασης οικισμού Ρομά του Δήμου Λοκρών υπό συνθήκες αποκλεισμού και χωρίς να διασφαλίζεται η πρόσβαση των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία, ο Συνήγορος ζήτησε στοιχεία σχετικά με τη νομιμότητα της διαδικασίας που ακολουθήθηκε, ενώ η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και η οικεία Περιφερειακή Πυροσβεστική Διοίκηση επιβεβαίωσαν το σοβαρό υγειονομικό πρόβλημα και τον αυξημένο κίνδυνο πυρκαγιάς. Στην Καμηλόβρυση Λαμίας διαπιστώθηκαν συνθήκες ασυνήθιστης ένδειας και εξαθλίωσης, ήδη δε σε συνεργασία με τον δήμο αναζητείται νέος κατάλληλος και ασφαλής χώρος. Μοναδική θετική εξέλιξη παρατηρείται στο Δροσερό Ξάνθης, καθώς ο οικισμός εντάχθηκε στο σχέδιο πόλεως και έχει αρχίσει η διαδικασία καθορισμού κοινόχρηστων χώρων.

Προσβασιμότητα ΑμεΑ σε δημόσιο χώρο

Η διασφάλιση προσβασιμότητας στον δημόσιο χώρο αποτελεί μείζονος σημασίας ζήτημα για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία. Ο Συνήγορος έχει εξετάσει σημαντικό αριθμό αναφορών για απουσία υποδομών ή δυσχερή χρήση υφιστάμενων υποδομών, ικανών να διασφαλίσουν την ανεμπόδιστη πρόσβαση. Θετική εξέλιξη είχε υπόθεση που αφορούσε την αδυναμία πρόσβασης ΑμεΑ στον σταθμό μετρό Αγίας Μαρίνας, λόγω κατάληψης πεζοδρομίου από καντίνια και άλλες εγκαταστάσεις. Έπειτα από παρέμβαση του Συνηγόρου προς τον Δήμο Χαϊδαρίου, έγιναν όλες οι αναγκαίες ενέργειες για την αποκατάσταση της προσβασιμότητας.

Διάκριση λόγω ηλικίας στο Ναυτικό Επιμελητήριο της Ελλάδος

Ανακοίνωση του NEE για μετάταξη διοικητικών υπαλλήλων, καθόριζε ανώτατο όριο ηλικίας τα 40 έτη ως απαιτούμενο προσόν για τη συμμετοχή υποψηφίων στη διαδικασία επιλογής. Απευθυνόμενος στον φορέα, ο Συνήγορος επισήμανε την απαγόρευση διακριτικής μεταχείρισης προσώπων λόγω ηλικίας στον τομέα της εργασίας και της απασχόλησης τονίζοντας ότι τυχόν διακριτική μεταχείριση δικαιολογείται υπό συγκεκριμένες, αυστηρές προϋποθέσεις και μόνον όταν η θέσπιση ανωτάτου ορίου ηλικίας συνοδεύεται από ειδική αιτιολογία. Το NEE προέβη σε ανάκληση της επίμαχης ανακοίνωσης και διέκοψε τη σχετική διαδικασία.

ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

[σελίδες 133-146]

Το 2014 αναλήφθηκαν νομοθετικές πρωτοβουλίες με στόχο τη ρύθμιση προβληματικών ζητημάτων στα θέματα ισότητας φύλου μεταξύ διαφόρων κατηγοριών εργαζομένων του δημοσίου, του ιδιωτικού τομέα και των αυτοαπασχολούμενων. Ανέκυψαν, ωστόσο, νέα προβλήματα, λόγω της αποσπασματικότητας των συγκεκριμένων ρυθμίσεων, που έγιναν ιδιαίτερος αισθητά στον δημόσιο τομέα. Στον ιδιωτικό τομέα, ως χαρακτηριστική συμπεριφορά των εργοδοτών με στόχο την απομάκρυνση γυναικών από το εργασιακό περιβάλλον, αναδείχθηκε το ζήτημα υποχρεωτικής τους συνταξιοδότησης με χρήση ευεργετικών διατάξεων. Παράλληλα, οι απολύσεις γυναικών κατά την περίοδο προστασίας της μητρότητας καθιστούν εμφανές ότι η μητρότητα αποτελεί για τους εργοδότες βάρος και όχι πεδίο προστασίας.

Διαθεσιμότητα κατά την εγκυμοσύνη

Ο Συνήγορος είχε στο παρελθόν απευθυνθεί στο Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης υποστηρίζοντας ότι πρέπει να εξαιρεθούν από τη διαθεσιμότητα υπάλληλοι που τελούν σε κατάσταση εγκυμοσύνης ή διανύουν το χρονικό διάστημα προστασίας από απόλυση λόγω μητρότητας. Με τον νόμο 4250/2014 προβλέφθηκε ότι οι παραπάνω κατηγορίες υπαλλήλων μετατάσσονται ή μεταφέρονται αυτοδικαίως στον φορέα όπου μεταβιβάζονται οι αρμοδιότητες των καταργούμενων φορέων. Λόγω μη αναδρομικής ισχύος της διάταξης, ανέκυψε διακριτική μεταχείριση για τις υπαλλήλους που είχαν τεθεί σε διαθεσιμότητα με βάση το προϊσχύον νομοθετικό πλαίσιο, ενώ παράλληλα, για τις περιπτώσεις αυτές το χρονικό διάστημα της διαθεσιμότητας παρατάθηκε για 12 και όχι 18 μήνες. Ο Συνήγορος ζήτησε να υπαχθούν στις εξαιρέσεις διαθεσιμότητας οι έγκυες υπάλληλοι και οι ευρισκόμενες στην περίοδο προστασίας μητρότητας για 18 μήνες μετά τον τοκετό ώστε να ταυτίζεται η προβλεφθείσα παράταση με το θεσμοθετημένο χρονικό διάστημα της προστασίας λόγω μητρότητας.

Διάκριση λόγω φύλου στη συνταξιοδότηση

Μια σχετικά νέα έκφραση διακριτικής μεταχείρισης εις βάρος των γυναικών εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα είναι η ώθησή τους στη συνταξιοδότηση. Σε συγκεκριμένη περίπτωση, καταγγέλθηκε από τον εργοδότη σύμβαση εργασίας υπαλλήλου, με την αιτιολογία ότι εκείνη είχε συμπληρώσει το 55^ο έτος της ηλικίας της και είχε τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης ως μητέρα ανηλίκου, χωρίς ωστόσο να έχει αναζητηθεί η συναίνεση της ίδιας. Κατόπιν διερεύνησης της υπόθεσης, ο Συνήγορος συνέταξε πόρισμα καταλήγοντας στη διαπίστωση ότι η πρόωγη απόλυση της εργαζομένης συνιστά διάκριση λόγω φύλου, καθώς, αφενός κανένας άνδρας εργαζόμενος στην εταιρεία, της ίδιας ηλικίας και με τα ίδια κριτήρια δεν συνταξιοδοτήθηκε υποχρεωτικά, ενώ παράλληλα, η ίδια η εργαζόμενη επιθυμούσε να παραμείνει στην εργασία της. Στην ίδια διαπίστωση κατέληξε ο Συνήγορος και κατά τη διερεύνηση αναλόγου περιεχομένου αναφοράς, εισηγούμενος μάλιστα προς την αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας την επιβολή διοικητικού προστίμου στην εργοδότη εταιρεία.

Απόλυση κατά την περίοδο προστασίας της μητρότητας

Παρά την αυστηρή προστασία που παρέχουν οι αναγκαστικού δικαίου διατάξεις του νόμου κατά την περίοδο μητρότητας, πολλοί εργοδότες επιχειρούν να καταγγείλουν τη σύμβαση εργασίας είτε να διαμορφώσουν δυσμενές κλίμα που εξωθεί τις εργαζόμενες σε παραίτηση. Συνήθεις είναι οι απολύσεις εργαζομένων σε περίοδο προστασία μητρότητας χωρίς την απαιτούμενη επίκληση σπουδαίου λόγου και χωρίς κοινοποίηση της καταγγελίας της σύμβασης στις αρμόδιες Επιθεωρήσεις Εργασίας, γεγονός που τις καθιστά άκυρες. Στις περιπτώσεις αυτές, ο Συνήγορος εισηγείται προς τις Επιθεωρήσεις Εργασίας την επιβολή διοικητικού προστίμου στους εργοδότες. Σε άλλες περιπτώσεις, ο Συνήγορος διαπιστώνει ότι ενώ οι εργοδότες φαίνονται αρχικά να συμμορφώνονται προς τη σχετική νομοθεσία, αναζητούν ευκαιρία να προβούν σε καταγγελία της σύμβασης ή ακόμη καταθέτουν δήλωση οικειοθελούς αποχώρησης εν αγνοία της εργαζομένης. Μάλιστα, σε ορισμένες περιπτώσεις ενδεχόμενη αλλαγή ιδιοκτήτη επιχείρησης φαίνεται να χρησιμοποιείται ως πρόσχημα προς αποφυγή των υποχρεώσεων της εργοδότης επιχείρησης. Για παράδειγμα, όταν εργαζομένη επί μακρόν σε οικογενειακή επιχείρηση επέστρεψε στην εργασία της μετά από άδεια κύησης και ανατροφής, βρήκε στη θέση της εταιρείας όπου εργαζόταν μια νέα επιχείρηση, ιδιοκτησίας αδελφής των προηγούμενων εργοδοτών. Η νέα ιδιοκτήτρια δεν απεδέχθη τις υπηρεσίες της με την αιτιολογία ότι επρόκειτο για νέα επιχείρηση και όχι για μεταβίβαση. Ο Συνήγορος, διαπίστωσε ότι η εν λόγω ιδιοκτήτρια του παρείχε αναληθείς πληροφορίες, καθώς ισχυρίστηκε ότι η παλαιά επιχείρηση βρισκόταν σε διαδικασία πτώχευσης, γεγονός το οποίο δεν ίσχυε. Έθεσε την υπόθεση υπόψη του αρμοδίου εισαγγελέα και παράλληλα απέστειλε αντίγραφο του φακέλου στο αρμόδιο Τμήμα Κοινωνικής Επιθεώρησης, το οποίο βρίσκεται σε διαδικασία επιβολής διοικητικού προστίμου.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

[σελίδες 148-154]

Με τη νέα αρμοδιότητά του βάσει του νόμου 3907/2011, η οποία ενεργοποιήθηκε μόλις τον Οκτώβριο 2014 με την έκδοση της αναγκαίας ΚΥΑ, ο Συνήγορος καλείται να συμβάλει στην αναγκαία λογοδοσία και διαφάνεια των διαδικασιών επιστροφής αλλοδαπών στις χώρες καταγωγής τους.

Αυτοψίες σε χώρους κράτησης αλλοδαπών

Ο Συνήγορος διενεργεί τακτικούς ελέγχους σε προαναχωρησιακά κέντρα και άλλους χώρους κράτησης αλλοδαπών προς επιστροφή. Η επιτόπια επίσκεψη περιλαμβάνει αυτοψία των χώρων κράτησης, επικοινωνία με τους κρατούμενους αλλοδαπούς καθώς και συζήτηση με τις αρμόδιες υπηρεσίες για τις συνθήκες και το διάστημα κράτησης, τη ροή των διαδικασιών επιστροφής, την τήρηση των εγγυήσεων της νομοθεσίας σε κάθε στάδιο και τυχόν προβλήματα που ανακύπτουν στην πράξη. Επιλέχθηκαν χώροι κράτησης σε σημεία που αντιμετωπίζουν ζητήματα αιχμής στα χερσαία και θαλάσσια σύνορα της χώρας, καθώς και στην Αμυγδαλέζα η οποία λόγω εγγύτητας με την Αθήνα συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό κρατουμένων για πολλούς μήνες. Η πιο προβληματική πρακτική που διαπιστώθηκε ήταν η κράτηση πέραν του ορίου των 18 μηνών που προβλέπει ο νόμος. Οι συνθήκες διαβίωσης στα προαναχωρησιακά κέντρα διαφέρουν ανάλογα εάν πρόκειται για χώρο διαμορφωμένο σε κοιτώνες μαζικής κράτησης ή σε πτέρυγες με τοποθέτηση οικίσκων (containers) που επιτρέπουν περισσότερο ιδιωτικό χώρο ανά κρατούμενο. Σημαντικό πρόβλημα αποτελεί η έλλειψη νομικής συνδρομής, με δεδομένη την αβεβαιότητα ως προς το πέρας του χρόνου κράτησης. Ειδικά στα νησιά, η αύξηση των εισερχομένων οδηγεί σε λύσεις εκ των

ενόντων, προβληματικές τόσο ως προς την ομαλή κίνηση της διαδικασίας επιστροφής όσο και από πλευράς συνθηκών διαβίωσης και διαφύλαξης των δικαιωμάτων των αλλοδαπών.

ΠΡΟΛΗΨΗ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ

[σελίδες 155-159]

Η έκθεση αποτυπώνει τη δράση του Συνηγόρου ως Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης Βασανιστηρίων, σύμφωνα με την αρμοδιότητά του κατά τον νόμο 4228/2014. Η αποστολή του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης περιλαμβάνει κυρίως την τακτική εξέταση της μεταχείρισης των προσώπων που στερούνται την ελευθερία τους και την κατάθεση αντίστοιχων συστάσεων βελτίωσης προς τις αρμόδιες αρχές.

Επισκέψεις – αυτοψίες σε φυλακές

Συνοψίζοντας τις διαπιστώσεις του από σειρά αυτοψιών κατά το 2014, ο Συνήγορος εκτιμά ότι η στενότητα πόρων δεν επιτρέπεται να αχθεί σε βαθμό παραβίασης του σκληρού πυρήνα των δικαιωμάτων των εγκλειστών σε κάθε είδους χώρους, ιδίως στη δομικού χαρακτήρα προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Αποτελεί επείγουσα προτεραιότητα η εκτίμηση του σωφρονιστικού ζητήματος στη χώρα υπό το πρίσμα μίας συνολικής επανεξέτασης της λειτουργίας του ποινικού συστήματος και της αλληλεπίδρασης των επιμέρους επιπέδων του, ήτοι του νομοθετικού (σύστημα ποινών), δικαστικού (επιμέτρηση ποινών) και σωφρονιστικού (συνθήκες κράτησης).

ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

[σελίδες 160-165]

Η προαγωγική δράση του Συνηγόρου το 2014 εστιάστηκε στην ανάδειξη των αυξημένων αναγκών που συνδέονται σε μεγάλο βαθμό με την κοινωνικοοικονομική κρίση και στη διεύρυνση των δράσεων για την προώθηση των δικαιωμάτων συμμετοχής και έκφρασης γνώμης των παιδιών.

Στελέχωση και προδιαγραφές των ιδρυμάτων παιδικής προστασίας

Ο Συνήγορος επισήμανε στο Υπουργείο Εργασίας ότι είναι απαραίτητο να ληφθούν τα αναγκαία νομοθετικά και διοικητικά μέτρα, ώστε να αποφεύγεται η συχνή εναλλαγή εργαζομένων στα ιδρύματα παιδικής προστασίας σε θέσεις που συνδέονται με την ανάπτυξη προσωπικών σχέσεων και δεσμών με παιδιά και εφήβους, και να διασφαλιστεί η δυνατότητα παραμονής των επαγγελματιών αυτών σε βάθος χρόνου έπειτα από ειδική αξιολόγησή τους. Επίσης διατύπωσε προτάσεις για τη λειτουργία των μονάδων παιδικής προστασίας και την προώθηση του θεσμού της αναδοχής. Οι παρατηρήσεις αυτές ήταν το αποτέλεσμα επισκέψεων σε ιδρύματα παιδικής προστασίας και έρευνας συγκεκριμένων υποθέσεων.

Ενέργειες για την προώθηση της δημοκρατικής σχολικής διοίκησης και συνεργασία με τη Βουλή των Εφήβων

Έχοντας διαπιστώσει ότι ο θεσμός των μαθητικών κοινοτήτων απαξιώνεται στη συνείδηση των περισσότερων μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας και συχνά υποβαθμίζεται σε τυπική δραστηριότητα χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο, ο Συνήγορος κατέληξε σε ένα σχέδιο τροποποίησης του ισχύοντος Κανονισμού Λειτουργίας Μαθητικών Κοινοτήτων. Το προτεινόμενο κείμενο αποσκοπεί στον εκσυγχρονισμό των πρακτικών συμμετοχής των μαθητών στη σχολική ζωή και στην ανάδειξη του θεσμού των μαθητικών κοινοτήτων ως βασικού παράγοντα διασφάλισης της δημοκρατικής σχολικής διοίκησης. Με αυτό εισάγονται νέες ρυθμίσεις εκλογής

και εκπροσώπησης, προβλέπονται μηχανισμοί που εγγυώνται την καλή λειτουργία των οργάνων, θεσμοθετείται διαρκής συνεργασία μεταξύ των μαθητών και των υπεύθυνων εκπαιδευτικών και ενίσχυση του ρόλου των μαθητικών κοινοτήτων στην προώθηση καινοτόμων δράσεων, καθώς και στην επίλυση δυσκολιών, εντάσεων και συγκρούσεων στο σχολείο.

Παράλληλα, για πρώτη φορά φέτος, ο Συνήγορος συνεργάστηκε με το Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για την προετοιμασία και υλοποίηση της ΙΘ΄ Συνόδου του εκπαιδευτικού προγράμματος «Βουλή των Εφήβων». Οι αλλαγές που εφαρμόστηκαν φέτος στο πρόγραμμα, με τη συνδρομή και του Συνηγόρου, αφορούν, μεταξύ άλλων, την επεξεργασία ενός συγκεκριμένου θέματος από τα μέλη της «Βουλής των Εφήβων» με στόχο τον ουσιαστικότερο διάλογο και προβληματισμό, τη λειτουργία ηλεκτρονικού φόρουμ επικοινωνίας των εφήβων υπό τον συντονισμό του Συνηγόρου, τη συμμετοχή εκπροσώπων του στις εργασίες της Συνόδου και τη διοργάνωση δύο συναντήσεων διαβούλευσης με τη συμμετοχή εκπαιδευτικών.

Προστασία από την κακοποίηση και την παραμέληση – Ενεργοποίηση υπηρεσιών

Ο Συνήγορος συμμετείχε σε διεπιστημονική ομάδα εργασίας φορέων και οργανώσεων στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος «Ολοκληρωμένη Προσέγγιση για τη Διερεύνηση, Διάγνωση και Διαχείριση Περιστατικών Κακοποίησης και Παραμέλησης Παιδιών», με στόχο τη σύσταση ενός Εθνικού Συστήματος Αναφοράς περιστατικών κακοποίησης – παραμέλησης των παιδιών. Παράλληλα συνεργάστηκε με κοινωνικές υπηρεσίες δήμων, πραγματοποίησε συναντήσεις εργασίας με υπηρεσίες ψυχικής υγείας και παρείχε οδηγίες και διευκρινίσεις για θέματα που αφορούν τη διαδικασία, τα κριτήρια και τους τυχόν περιορισμούς της συμβουλευτικής και θεραπευτικής υποστήριξης ανηλίκων, ιδίως όταν υπάρχουν ενδείξεις ή αποχρώσεις κακοποίησης ή παραμέλησής τους. Σύμφωνα με τις οδηγίες αυτές, οι επαγγελματίες πρώτης γραμμής που έρχονται σε επαφή με ανήλικο που εικάζεται ότι κακοποιείται ή παραμελείται, οφείλουν να σταθμίσουν την επικινδυνότητα των στοιχείων και να προβούν στις ανάλογες ενέργειες ενημέρωσης, παρέμβασης ή παραπομπής σε αρμοδιότερο φορέα.